

TAXONOMICAL NOTES AND CHECKLISTS

Ukrainian flora checklist. 13: families *Plumbaginaceae* and *Polygonaceae* (*Polygonales*, *Angiosperms*)

Mykola M. FEDORONCHUK | Svitlana I. ANTONENKO

Affiliation

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Correspondence

Mykola Fedoronchuk,
e-mail: m.fedoronchuk@ukr.net

Funding information

no support

Co-ordinating Editor

Svitlana Iemelianova

Data

Received: 05 December 2024

Revised: 12 February 2025

Accepted: 31 March 2025

e-ISSN 2308–9628

<https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-1-1>

ABSTRACT

Materials and methods: Analysis of the herbarium collections, literature data, field observations.

Nomenclature: POWO 2025, Euro+Med Plant Base 2025, Hassler 2025.

Results: In the flora of Ukraine, the order Polygonales includes two families, *Plumbaginaceae* and *Polygonaceae*. The family *Plumbaginaceae* is represented by four genera, namely *Armeria* (*A. elongata*), *Ceratostigma* (*C. plumbaginoides*), *Goniolimon* (four species) and *Limonium* (12 species), with two species cultivated (*Ceratostigma plumbaginoides* – in Crimea, and *Limonium sinuatum*). Earlier, another species of the genus *Armeria*, specifically *A. pocutica*, was reported for Ukraine. However, this species is now considered extinct. *Goniolimon desertorum* is treated here as a synonym of *G. graminifolium*, and *G. orae-syvashicae* is included in *G. rubellum*. Many nomenclatural changes are accepted in the genus *Limonium*. In particular, the name *Limonium oblongifolium* is considered a synonym of *L. alutaceum*, *L. danubiale* is synonymous under *L. bellidifolium*, the names *L. latifolium* and *L. platyphyllum* refer to the accepted name *L. coriarium*, and *L. meyeri* and *L. neoscoparium* are included in *L. scoparium*. The species *Psylliostachys spicatus*, another species of *Plumbaginaceae*, was erroneously reported from the territory of Ukraine. The family *Polygonaceae* is represented in Ukraine by 11 genera and 111 species (both spontaneous and cultivated, together with subspecies sometimes considered as separate species, as well as hybridogenic species), which all belong to the subfamily *Polygonoideae*. In particular, *Atraphaxis* (two species), *Bistorta* (two species), *Fagopyrum* (two species, of which one is cultivated and rarely escaped), *Fallopia* (five species, of which two are cultivated and escaped), *Koenigia* (including *Aconogon*) (four species, of which three are cultivated and escaped), *Oxyria* (one species), *Persicaria* (10 taxa, including subspecies that are sometimes considered as separate species), *Polygonum* (21 species), *Reynoutria* (five species, cultivated and escaped), *Rheum* (four species, cultivated) and *Rumex* (55 taxa, including nothospecies, species of hybridogenic origin and subspecies that are sometimes considered as separate species). Many nomenclatural changes are reported and accepted in the genera *Persicaria*, *Polygonum* and *Rumex*.

KEYWORDS

Biodiversity, annotated list, distribution, species, subspecies, genus, family, systematics, nomenclature, synonyms, herbarium specimens

CITATION

Fedoronchuk, M.M., & Antonenko, S.I. (2025). Ukrainian flora checklist. 13: families *Plumbaginaceae* and *Polygonaceae* (*Polygonales*, *Angiosperms*). *Chornomorski Botanical Journal* (21) 1: 5–30.
<https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-1-1>

ВСТУП

Пропонована стаття продовжує серію попередніх публікацій про таксономічний склад і номенклатуру видів судинних рослин флори України (Fedoronchuk 2022a, b, c, d, 2023a, b, c, d, 2024a, b, c, d). У цій статті наведені дані про таксономічний склад і номенклатуру родин *Plumbaginaceae* Juss. (incl. *Armeriaceae* Horan., *Limoniaceae* Ser.) та *Polygonaceae* Juss., що раніше (традиційно) включалися до порядку *Polygonales* Juss. ex Bercht. & J.Presl, але за сучасними класифікаційними системами, які базуються на молекулярно-філогенетичних даних, зокрема APG III (2009), APG IV (2016) – до порядку *Caryophyllales* Juss. У нашому огляді ми дотримуємося традиційного погляду на класифікацію цих родин і розглядаємо їх в межах порядку *Polygonales*, як це рекомендує С.Л. Мосякін в прагматичній класифікації родин флори України (Mosyakin 2013).

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основою пропонованого списку видів родин *Plumbaginaceae* та *Polygonaceae* порядку *Polygonales* є номенклатурне зведення судинних рослин флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Робота також базується на критичному аналізі таксономічного складу з частковим опрацюванням гербарних колекцій, матеріалів власних польових досліджень, а також літературних джерел, з урахуванням нових узагальнених даних морфологічних та молекулярно-філогенетичних досліджень. У роботі також використані номенклатурні та таксономічні онлайн бази даних (Euro+Med PlantBase 2025, Hassler 2025, POWO 2025). Для кожного виду вказано його поширення, а в примітках (у разі потреби) – таксономічні, номенклатурні чи хорологічні коментарі. Назви родів та видів, а також їхні синоніми (у круглих дужках) наведені за абетковим принципом. У квадратних дужках додатково наведені альтернативно прийнятні на сьогодні назви (виділені напівжирним курсивом). Ці назви, які є альтернативно прийнятними у межах певної класифікаційної схеми, не слід плутати з альтернативними назвами у розумінні Статті 36.3 “Міжнародного кодексу номенклатури водоростей, рослин та грибів” (Madrid Code – in press, Mosyakin & McNeill 2016, Turland *et al.* 2018). Зірочкою (*) позначені культивовані рослини, знаком оклику (!) – здичавілі та натуралізовані культивовані рослини («втікачі з культури»), знаком питання (?) – рослини, наведення яких потребує підтвердження. Ботаніко-географічні райони, представлені у хорологічних діагнозах, наведені відповідно до геоботанічного районування території України (Shelyag-Sosonko 1985). Флористичне районування Українських Карпат прийняте за В.І. Чопиком (Chopyk 1969). В окремих випадках вказані також більш конкретні місцезнаходження (зазначено адміністративні райони). Поширення видів на території України наведено за достовірними джерелами (флорами, визначниками, опублікованими науковими статтями в журналах ботанічного профілю, а також на основі опрацьованих гербарних матеріалів).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Plumbaginaceae Juss., 1789, *nom. cons.*

(incl. *Armeriaceae* Horan., 1834; *Limoniaceae* Ser., 1851, *nom. cons.*)

Родина *Plumbaginaceae* Juss. за молекулярно-філогенетичними даними є монофілетичною групою, сестринською до родини *Polygonaceae* Juss. Раніше її включали до порядку *Polygonales* Juss. ex Bercht. & J.Presl, 1820 (incl. *Plumbaginales* Juss. ex Bercht. & J.Presl, 1820), але за новими системами, зокрема APG III (2009), APG IV (2016) вона розглядається в межах порядку *Caryophyllales* Juss. ex Bercht. & J.Presl, 1820. Як вже згадувалося, у вступі родина *Plumbaginaceae* нами розглядається в межах традиційного порядку *Polygonales*, як це пропонує С.Л. Мосякін (Mosyakin 2013). За даними онлайн

ресурсу POWO (2025) родина *Plumbaginaceae* нараховує 1112 видів і 21 рід, поширених в позатропічній частині північної півкулі, зокрема в європейському і азійському Середземномор'ї. Основне видове різноманіття родини зосереджене в горах Центральної Азії (Kubitzki 1993) в Ірано-Туранському фітогеографічному регіоні, де представлено багато родів, а деякі з них є ендеміками.

Найпоширеніша класифікація *Plumbaginaceae* поділяє родину на дві підродини: *Limonioideae* Reveal (= *Staticoideae* Burnett) та *Plumbaginoideae* Burnett (Lledó et al. 1998, 2001, Hernández-Ledesma et al. 2015). Ці дві підродини добре відокремлені одна від одної за морфологічними, молекулярними та хімічними характеристиками (Lledó et al. 1998, 2001). Підродина Плюмбагінові (*Plumbaginoideae*), що складається з чотирьох родів, має переважно пантропічний ареал, за деякими винятками, наприклад, монотипним родом *Plumbagella* Spach (*P. micrantha* (Ledeb.) Spach), який поширений в помірній Центральній та Східній Азії. Найбагатшим на види родом цієї підродини є *Plumbago* L., що налічує близько 20 видів – єдиний рід підродини *Plumbaginoideae*, чий ареал виходить за межі Старого Світу, поширюючись також на Америку.

Підродина *Limonioideae* поділяється на дві триби – *Limonieae* Reveal, що включає 24 роди, та монотипну трибу *Aegialitideae* Z.X. Peng, з єдиним тропічним родом *Aegialitis* R.Br., який складається з двох видів мангрових дерев південно-східної Азії та Океанії. Роди підродини *Limonioideae* широко розповсюджені та різноманітні в Середземноморському та Ірано-Туранському регіонах, але кілька родів також поширені в південній півкулі (Hernández-Ledesma et al. 2015).

Найбагатшими на види родами підродини *Limonioideae* є *Limonium* Mill., *Acantholimon* Boiss. та *Armeria* (DC.) Willd., що складають приблизно 85–90% усіх видів родини *Plumbaginaceae*. За даними І.І. Мойсієнка (Moysiienko 2008, 2010) у флорі України родина *Limoniaceae* (у нашому трактуванні – *Plumbaginaceae*) представлена трьома родами (*Armeria*, *Goniolimon* Boiss., *Limonium*), 16 видами і трьома підвидами, включно з культивованими *Armeria maritima* (Mill.) Willd. та *Limonium sinuatum* (L.) Mill. За нашим опрацюванням родина *Plumbaginaceae* в Україні представлена 4 родами (разом із культивованим в Криму родом *Ceratostigma* Bunge) та 18 видами.

ARMERIA (DC.) Willd. (*Statice* L. sect. *Armeria* DC.)

Близько 100 видів, поширених у холодній та помірно теплій зонах північної півкулі, а також у Південній Америці (в Андах до архіпелагу Вогняна Земля). Раніше рід *Armeria* налічував близько 50 видів, але зараз його склад подвоївся за рахунок включення видів роду *Statice* L. Центр різноманіття роду знаходиться в західній частині Середземномор'я. Близько половини відомих таксонів поширені на Піренейському півострові (Feliner 1997). Таксономічно складний рід, що зумовлено гібридизацією та інтрогресією (Bernis 1954, Feliner et al. 1996, Aguilar & Feliner 2003, Baumel et al. 2009). В Україні достовірно відомий один автохтонний вид.

Armeria elongata (Hoffm.) W.D.J.Koch [*Armeria maritima* (Mill.) Willd. subsp. *elongata* (Hoffm.) Bonnier] (*Armeria vulgaris* auct. non Willd.; *Statice armeria* L. subvar. *elongata* Hoffm.; *Statice elongata* Hoffm., not validly publ.)

- В Передкарпатті, у Волинському і Малому Поліссі. Раніше вид наводився також для Закарпаття та Карпат (Klokov 1957), але достовірних відомостей немає. В західноєвропейській літературі та в онлайн базах даних (Euro+Med PlantBase 2025, Hassler 2025, POWO 2025) розглядається як підвид *Armeria maritima* (Mill.) Willd. subsp. *elongata* (Hoffm.) Bonnier, а у «Флорі Східної Європи, т. 9» (Tsvelev 1996a) наводиться під назвою *Armeria vulgaris* Willd., яка зараз вважається синонімом типового підвиду *A. maritima* subsp. *maritima*, розповсюдженого в Північно-Західній Європі і в Україні не поширеного. Раніше для України наводився ще один вид роду – *Armeria pocutica* Pawł. – вузьколокальний східнокарпатський ендемік, єдиний локалітет якого був знайдений С. та

Б. Павловськими в 1935 р. біля с. Топільче Верховинського району Івано-Франківської області, численні гербарні зразки якого нині зберігаються в гербаріях Кракова (Польща) (Kagalo & Sytschak 2009). Один автентичний зразок був нещодавно знайдений І.І. Мойсієнком також в гербарії Львівського університету (LW). На сьогодні цей вид зник. За даними Pinto da Silva (1972) (цит. за І.І. Мойсієнком (Moysiienko 2008)), можливо це лише різновид *A. elongata*, рослини якого мають характерні двоморфні листки, що також інколи трапляються в *A. maritima* subsp. *elongata*. В культурі часто вирощується *Armeria maritima* (Mill.) Willd. (*Armeria maritima* supsp. *maritima*), невисока гарноквітуча рослина, насіння якої продається в інтернет-магазинах.

CERATOSTIGMA Bunge

Невеликий за обсягом рід (7 видів), поширений в тропіках Африки та Південно-Східної Азії (Китай, Індо-Китай). В Україні – один вид, що культивується.

*!**Ceratostigma plumbaginoides** Bunge (*Valoradia plumbaginoides* (Bunge) Boiss.)

- В Криму, де культивується як декоративна рослина, іноді дичавіє і трапляється в старих парках, на лісових галявинах, узліссях (Tsvelev 1996a).

GONIOLIMON Boiss.

Понад 20 видів, поширених в степових і напівпустельних районах Євразії (від Балкан до Монголії) і Північної Африки (Алжир). В Україні – чотири види.

Goniolimon besserianum (Schult. ex Rchb.) Kusn. (*Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. subsp. *besserianum* (Schult.) Nyman; *Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. β . *angustifolium* Boiss., p. p.; *Goniolimon tataricum* (L.) Boiss.) var. δ . *besserianum* (Schult. ex Rchb.) Trautv.; *Limonium besserianum* (Schult. ex Rchb.) Kuntze; *Statice besseriana* Schult. ex Rchb.; *Statice graminifolia* Besser, nom. illeg.; *Statice incana* M.Bieb. non L., p. p.; *Statice tatarica* L. var. *angustifolia*; *Statice tatarica* L. var. β . *besseriana* (Schult.) Regel)

- В Лісостепу (південний захід), Степу (на Правобережжі звичайно, на Лівобережжі рідко і лише в Подніпров'ї) (Moysiienko 2008). Понтичний ендемік. Чітко відрізняється від усіх інших видів голою чашечкою.

Goniolimon graminifolium (Aiton) Boiss. (*Goniolimon desertorum* (Trautv.) Klokov; *Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. *graminifolium* Trautv.; *Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. *laxiflorum* Boiss.; *Limonium desertorum* (Trautv.) Kuntze; *Limonium graminifolium* (Aiton) Kuntze; *Statice desertorum* Trautv.; *Statice graminifolia* Aiton)

- На півдні Степу (Причорномор'я: в пониззі річок Південний Буг, Інгул, Дніпро, Інгулець та Молочна); відомо також з північного Степу (околиці м. Запоріжжя) (Moysiienko 2008). Синонімом *G. graminifolium* є назва *G. desertorum* (Trautv.) Klokov, який описаний з вапнякових відслонень як вузьколиста форма, оскільки такі рослини нерідко трапляються і серед *G. graminifolium* (Tsvelev 1996a, Moysiienko 2008).

Goniolimon rubellum (S.G.Gmel.) Klokov (*Goniolimon orae-syvashicae* Klokov; *Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. γ . *rubellum* (S.G.Gmel.) Trautv.; *Statice incana* M.Bieb., non L., p. p.; *Statice rubella* S.G.Gmel.)

- В Лівобережному Злаковому Степу, Полиновому Степу та в Криму (Злаковому Степу та Лісостепу), дуже рідко (Moysiienko 2008). Синонімом *G. rubellum* є назва виду *G. orae-syvashicae* Klokov, який не відрізняється від *G. rubellum* за формою та кучерявістю краю листової пластинки та шириною крилець на стеблі (Tsvelev 1996a, Moysiienko 2008).

Goniolimon tataricum (L.) Boiss. (*Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. *tauricum* (Klokov) Tsvelev; *Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. α . *typicum* et var. β . *puberulum* Trautv. 1856; *Goniolimon tauricum* Klokov; *Statice graminifolia* Besser, nom. illeg.; *Statice incana* M.Bieb., non L., p. p.; *Statice tatarica* L.; *Statice trigona* Pall.)

- В Степу (рідше у правобережній частині), на півдні Лівобережного Лісостепу та в Криму (передгір'я, рідше на Південному березі Криму) (Tsvelev 1996a, Moysiienko 2008). В літературі також вказувалися Західний та Правобережний Лісостеп, але конкретні вказівки відсутні. Рослини з

Криму і прилеглих до нього приморських районів, позбавлені опушення (крім чашечки) були описані М.В. Клоковим (Klokov 1957) як окремий вид – *Goniolimon tauricum* Klokov (*Goniolimon glaberrimum* Klokov, nom. illeg.), якому пізніше М.М. Цвельов (Tsvelev 1996a) надав статус різновиду (*Goniolimon tataricum* (L.) Boiss. var. *tauricum* (Klokov) Tzvelev). Але, як зазначає І.І. Мойсієнко (Moysiyenko 2008), йому вдалося виявити у зборах з Криму дуже слабо, але все таки опушені зразки, що підтверджує точку зору М.М. Цвельова про надання цим південним рослинам статусу різновиду, хоч в онлайн базах даних (Euro+Med Plant Base 2025, Hassler 2025, POWO 2025) *G. tauricum* визнається як самостійний вид.

LIMONIUM Mill.

Limonium – єдиний рід родини *Plumbaginaceae* з космополітним поширенням, що налічує близько 600 видів (Koutroumpa et al. 2018), а за даними POWO (2025) – 606 видів. Основне різноманіття роду припадає на Середземноморський регіон, де близько 70 % видів роду від їх загальної кількості є ендеміками (Koutroumpa et al. 2018). Це переважно багаторічні трав'яні рослини або кущики, що ростуть у прибережних районах, від піщаних пляжів до морських скель і солончаків, а також у лагунах, на луках, у степах і пустелях континентальних внутрішніх районів північної і південної півкуль. М. Ербен (Erben 1978) охарактеризував ці види як факультативні галофіти, що ростуть переважно на засолених і збагачених катіонами металів ґрунтах через біотичну конкуренцію. Різноманітність репродуктивних систем, як статевих, так і безстатевих (апоміксис), а також часті випадки гібридизації та поліплоїдії є основними чинниками великої кількості видів у роді (Palacios et al. 2000). Зокрема, у Середземномор'ї, високий рівень апоміксису на додаток до фрагментації ареалів (найчастіше в прибережних районах) сприяє виникненню численних «мікровидів» з обмеженим поширенням, тобто місцевих ендеміків (Cowan et al. 1998). Репродуктивна різноманітність і широке розповсюдження *Limonium* роблять його однією з найцікавіших груп рослин, але також породжують значну таксономічну складність. В Україні рід *Limonium* представлений 12 видами (разом із культивованим).

Limonium alutaceum (Steven) Kuntze (*Limonium oblongifolium* (Kotov) Tzvelev; *Limonium tomentellum* (Boiss.) Kuntze subsp. *alutaceum* (Steven) Moysiyenko; *Statice alutacea* Steven; *Statice oblongifolia* Kotov)

• В Лісостепу (південь) та Степу (центральні райони, переважно в басейні р. Дніпро), а також в Криму (степові та передгірські райони) (Klokov 1957, Skrypnyk 1987, Moysiyenko 2008). У Лісостепу на правому березі Дніпра знайдено небагато знахідок, але нещодавно вид вперше зареєстрований у лісостеповій частині Кіровоградської області (Moysiyenko et al. 2024). У базі даних (Hassler 2025) з незрозумілих причин вид наводиться лише для Криму. З групи видів комплексу *Limonium tomentellum* (Boiss.) Kuntze aggr. (*L. alutaceum*, *L. donetzicum* Klokov, *L. hypanicum* Klokov, ?*L. tschurjukiense* (Klokov) Lavrenko). Як зазначає І.І. Мойсієнко (Moysiyenko 2008), це дуже поліморфна за опушенням група видів, у якій лише «типові форми, які приурочені переважно до центральної частини ареалів цих видів більш-менш чітко відрізняються. На периферії масово спостерігається перекривання ознак». Від близького найменш опушеного *L. hypanicum* відрізняється опушеними по усіх п'яти жилках чашечками, принаймні розсіяно опушеними приквітками і розетковими листками (опушеними хоча б по середній жилці); в опушенні стебла поряд з короткими тупуватими волосками, однаково представлені, або й переважають, довгі гострі волоски. Від також морфологічно близького *L. donetzicum* Klokov відрізняється голими між жилками чашечками, розсіяно опушеними приквітками та листками, значною участю в опушенні стебла коротких тупуватих волосків, а також помітно ширшими листками (Moysiyenko 2008). Рослини дуже варіюють за опушенням листків, стебла, приквіток та чашечки. Синонімом *L. alutaceum* є назва виду *L. oblongifolium* (Kotov) Tzvelev ($\equiv$ *L. oblongifolium* (Kotov) Loscot & Trautv., nom. illeg. $\equiv$ *Statice oblongifolia* Kotov), відомого лише за типовими зразками (рослини з дуже вузькими листками та позбавленими опушення, окрім чашечок). Але, як виявилось, це лише незакріплена вузьколиста форма (Moysiyenko 2008).

Limonium bellidifolium (Gouan) Dumort. (*Limonium caspium* auct. fl. ucr., non (Willd.) P.Fourn; *Limonium danubiale* Klokov; *Statice bellidifolia* (Gouan) DC.; *Statice limonium* L. var. γ . *bellidifolia* Gouan; *Statice patens* Fisch. ex Boiss., nom. illeg.)

• В Лісостепу (південний схід), Степу та в Криму. У базі даних (Hassler 2025) наводиться лише для Криму. Синонімом *L. bellidifolium* є назва виду *L. danubiale* Klokov, відомого лише з locus classicus (Одеська область, Ізмаїльський район, с. Приморське), який за описом (Klokov 1957) відрізняється наявністю листків в нижній частині стебла та більшими розмірами всіх частин рослини. Але за спостереженнями І.І. Мойсієнка «рослини з улисненими в нижній частині стеблами, в тому числі і досить крупні, розсіяно трапляються по всьому узбережжю Чорного моря (P.S. ареалу *L. bellidifolium*) у відповідних екологічних умовах, і немає жодних підстав розглядати їх як самостійне видове утворення...» (Moysiienko 2008). Однак, ми не можемо погодитися з тим, що синонімом *L. bellidifolium* є *L. caspium* (Willd.) P.Fourn, як вважає І.І. Мойсієнко (Moysiienko 2008). Це східноєвропейсько-західносибірсько-ірано-туранський вид, в Україні не поширений і на західній межі ареалу (зокрема, в Україні) заміщається *L. bellidifolium*. В літературних джерелах (Klokov 1957, Skrypnik 1987, Tsvelev 1996a, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022) *L. caspium* для України наводився помилково. Помилково для Криму в базі даних (Hassler 2025) наводиться також його різновид — *Limonium caspium* var. *kimmerica* Lipsky, який зараз трактується як окремий вид *Limonium kimmericum* (Lipsky) Klokov, що поширений на Кавказі.

Limonium bungei (Claus) Gamajun. (*Limonium membranaceum* (Czern. ex Trautv.) Klokov, nom. illeg.; *Statice bungei* Claus; *Statice gmelinii* Willd. var. γ . *sterioclada* Trautv.; *Statice gracilis* Fisch. ex Boiss., nom. illeg., non Tineo; *Statice membranacea* Czern. ex Trautv., nom. nud.)

• В Донецькому Лісостепу та Степу (Klokov 1957, Skrypnik 1987, Moysiienko 2008). Раніше (Klokov 1957, Skrypnik 1987) для України вид наводився під назвою *L. membranaceum* (Czern. ex Trautv.) Klokov. Від морфологічно подібного *L. sareptanum* (A.K.Becker) Gams відрізняється відсутністю опушення на всіх частинах рослини (окрім чашечок).

Limonium coriarium H.Arnaud (*Limonium latifolium* (Sm.) Kuntze, nom. illig.; *Limonium platyphyllum* Linch.; *Statice coriaria* Pall. ex M.Bieb. nom. superfl.; *Statice latifolia* Sm.)

• На півдні Лісостепу, в Степу та в Степовому, Передгірному і Південнобережному Криму. Вид раніше наводився під назвою *L. latifolium* (Sm.) Kuntze (Klokov 1957), або як *L. platyphyllum* Linch. (Skrypnik 1987, Tsvelev 1996a, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Moysiienko 2008, Onyshchenko et al. 2022). Добре діагностується за великими листками, дуже розлогим і густогіллястим, частково стерильним суцвіттям (зазвичай ширина перевищує довжину), гостротрикутними зубцями чашечки (але без проміжних зубців) (Moysiienko 2008).

Limonium donetzicum Klokov (*Limonium tomentellum* (Boiss.) Kuntze subsp. *donetzicum* (Klokov) Moysiienko; *Statice donetzica* Klokov, descr. ross., nom. illeg.)

• В Лісостепу (схід) та Степу (схід). Від морфологічно подібного *L. alutaceum* (*L. tomentellum* (Boiss.) Kuntze aggr.) відрізняється лише за комплексом ознак: вужчими листками (довжина перевищує ширину в 3–5 разів) та густішим опушенням (чашечка опушена по всій поверхні, розеткові листки опушені з обох боків, стебла та приквітки густо опушені) (Moysiienko 2008).

Limonium hypanicum Klokov (*Limonium gmelini* (Willd.) Kuntze subsp. *hypanicum* (Klokov) Sóo; *Limonium gmelini* (Willd.) Kuntze var. *hypanicum* (Klokov) Pawł.; *Limonium tomentellum* (Boiss.) Kuntze subsp. *hypanicum* (Klokov) Moysiienko; *Statice hypanica* Klokov, descr. ross., nom. illeg.)

• В Правобережному Степу (західніше Інгулу) та на півдні Західного Лісостепу (Moysiienko 2008). З групи видів комплексу *L. tomentellum* aggr. як вже зазначалося (див. *L. alutaceum*), це дуже поліморфна за опушенням група видів. *L. hypanicum* є найменш опушеним з усіх видів комплексу, у якого чашечки опушені лише по двох жилках, має голі приквітки і листки, та більш-менш слабо опушені стебла (іноді лише поодинокими волосками, або рідко практично голі, лише трохи бородавчасті), в опушенні яких переважають короткі тупуваті волоски (Moysiienko 2008). Але, як зазначає І.І. Мойсієнко (Moysiienko 2008), слабо опушені форми трапляються і далі на схід, в ареалі інших підвидів (P.S. в нашому трактуванні – видів).

Limonium gmelini (Willd.) Kuntze (*Statice balansae* Boiss.; *Statice glauca* Willd. ex Schult; *Statice gmelini* Willd.)

• На півдні Степу (узбережжя Чорного та Азовського морів, звідки поширюється в пониззя річок та лиманів, що впадають в них). Як занесений вид виявлений на залізниці в містах Кам'янець-Подільському і Києві та на території консервного комбінату у м. Херсон (Moysiienko 2008). А.В. Єна (Yena 2012), а також цитовані онлайн бази даних наводять цей вид і для Криму.

Limonium sareptanum (A.K.Becker) Gams (*Limonium tomentellum* (Boiss.) O.Kuntze var. *sareptanum* (A.K.Becker) C.E.Salmon; *Statice gmelini* Rchb. non Willd.; *Statice* ×

intermedia Czern., non Guss.; *Statice maeotica* Klokov; *Statice sareptana* A.K.Becker; *Statice tomentella* Boiss. subsp. *sareptana* (A.K.Becker) Nyman)

• На півдні Лівобережного Степу та в Степовому і Передгірному Криму. Вид добре діагностується за численними і довгими стерильними гілочками в нижній частині суцвіття; помітними більш-менш гостротрикутними зубцями чашечки, з добре розвинутими проміжними зубчиками та густим опушенням практично на усіх частинах рослини (Moysiienko 2008).

Limonium scoparium (Pall. ex Willd.) H.Arnaud (*Limonium meyeri* (Boiss.) Kunze; *Limonium neoscoparium* Klokov; *Limonium obovatum* (Laddeb.) Kuntze; *Limonium scoparium* (Pall. ex Willd.) Stank., comb. superfl.; *Limonium scoparium* (Pall. ex Willd.) H.Arnaud var. *meyeri* (Boiss.) Tzvelev; *Statice gmelini* (Willd.) Kuntze var. *scoparia* (Pall. ex Willd.) Schult.; *Statice meyeri* Boiss.; *Statice obovata* Ledeb.; *Statice scoparia* Pall. ex Willd.)

• У Лівобережному Злаково-Лучному Степу (по узбережжі Азовського моря), Правобережному та Лівобережному Злаковому Степу (узбережжя Чорного та Азовського морів, рідше – в пониззі Дніпра), в Полиновому Степу та в Криму (по узбережжях Чорного і Азовського морів, крім Південного берега Криму) (Moysiienko 2008). З комплексу видів *L. gmelini*, від якого відрізняється дуже розгалуженим загальним суцвіттям, розгалуження якого, зазвичай, починається нижче середини загальної довжини квітконоса, та розставленими на гілочках і часто розміщеними в одному ряді 1–2 квітконосними колосками (у *L. gmelini* загальне суцвіття менш розгалужене, починається, зазвичай, вище середини загальної довжини квітконоса, а 2–3 квіткових колоски розміщуються на гілочках тісно і часто в декілька рядів). Видова самостійність *L. scoparium* потребує підтвердження. І.І. Мойсієнко (Moysiienko 2008) заперечує (принаймні на українських гербарних зразках) доцільність виділення *L. scoparium* і наводить цю назву як одну із синонімів *L. gmelini*, вважаючи, що «кількісні параметри рослин залежать від едафічних умов – на менш засолених і багатших на поживні речовини вологих ґрунтах розміри рослини і суцвіття збільшуються», а густина розташування квіток у суцвіттях не корелює з розлогістю суцвіття. Синонімічними назвами *L. scoparium* є *L. meyeri* (Boiss.) Kuntze, який наводився для України (Klokov 1957, Skrypyk 1987, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022) та *L. neoscoparium* Klokov, описаний з Кавказу.

*Limonium sinuatum (L.) Mill. [*Limonium sinuatum* (L.) Mill. subsp. *sinuatum* (L.) Mill.] (*Linczevskia sinuata* (L.) Tzvelev; *Statice hirsuta* C.Presl; *Statice sinuata* L.)

• Зрідка культивується як декоративна рослина в садах і парках, іноді дичавіє, але в Україні в здичавілому стані вид до недавніх пір не відмічався. Проте, нещодавно з'явилися відомості про його знахідку в м. Києві (вул. Борщагівська, біля дороги (50.447217° N, 30.472772° E, 06.08.2012, Д. Давидов (KW117766)) і висловлюється припущення, що рослина могла бути випадково занесена чи здичавіла.

Limonium suffruticosum (L.) Kuntze (*Limonium lessingianum* Lincz.; *Statice glauca* Less., non Willd. ex Schult.; *Statice suffruticosa* L.)

• На півдні Степу (Присивашся, звідки проникає в прилеглі райони Північного Приазов'я) та Степового Криму (Moysiienko 2008). Напівкущик зі здерев'янілими внизу стеблами, чим добре відрізняється від інших видів – багаторічників з листками в прикореневій розетці.

Limonium tschurjukiense (Klokov) Lavrenko (“*czurjukiense*”) (*Limonium dubium* Gamajun. ex Klokov; *Limonium tomentellum* (Boiss.) O.Kuntze., p. p.; *Statice gmelini* Willd. var. *tomentella* (Boiss.) Trautv., p. p.; *Statice tomentella* Boiss., p. p.; *Statice tschurjukiensis* Klokov)

• На півдні степу: узбережжя Чорного та Азовського морів, майже виключно в Присивашші (особливо часто на кримському боці Присивашся), за його межами відомий з околиць м. Скадовськ (Херсонська область) та околиць міст Саки і Коктебель в Криму (Moysiienko 2008). Вид, можливо, гібридогенного походження (*L. alutaceum* × *L. gmelini*), оскільки трапляється лише на контактні зростання рослин імовірних батьківських видів, від кожного з яких відрізняється порівняно дрібними чашечками. Крім того, від *L. gmelini* відрізняється опушенням на вегетативних органах та трохи ширшими пластинками листків, а від *L. alutaceum* – чітко вираженими черешками розеткових листків, дрібнішими чашечками та дрібнішими лускоподібними стебловими листками.

Для України (Присивашся) вказувався ще один вид родини *Plumbaginaceae* – *Psylliostachys spicatus* (Willd.) Nevski (Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022, Euro+Med Plant Base 2025), але, імовірно, помилково, на що звернули увагу М.М. Цвельов (Tsvelev 1996a) та І.І. Мойсієнко (Moysiienko 2008). Це кавказько-ірано-туранський вид, який в Україні не поширений.

Polygonaceae Juss., 1789, *nom. cons.*

Родина *Polygonaceae* Juss. за молекулярно-філогенетичними даними є монофілетичною групою, сестринською до родини *Plumbaginaceae* (Stevens 2001). Традиційно її включають до порядку *Polygonales*, але за новими системами, зокрема APG III (2009), APG IV (2016), як і попередня родина (*Plumbaginaceae*), розглядається в межах порядку *Caryophyllales*. У складі родини *Polygonaceae* близько 52 родів і до 1450 видів, поширених по всьому світі, особливо в північній помірній зоні і майже у всіх екосистемах: від тропічних лісів до альпійських регіонів та тундри (Brandbyge 1993, Sanchez *et al.* 2009). Центром видового різноманіття родини вважається Центральна і Південна Америка. Раніше за будовою ендосперму і циклічному або нециклічному розташуванню оцвітини родину поділяли на дві або три підродини: *Rumicoideae* (з циклічною квіткою і румінованим ендоспермом), *Polygonoideae* (з нециклічною квіткою і нерумінованим ендоспермом) і *Coccoloboideae* (з нециклічною оцвіткою і румінованим ендоспермом). Нині родина *Polygonaceae* за молекулярно-філогенетичними даними (Burke & Sanchez 2011, Schuster *et al.* 2011a, 2011b, 2015) поділяється на три основні клади, які таксономічно відповідають трьом підродинам: *Eriogonoideae*, *Polygonoideae* та *Symmerioideae*. Це переважно одно- або багаторічні трав'яні рослини, рідше кущі, дерева або ліани (в тропіках або субтропіках) з черговими листками і прилистками, які зростаються докупки, утворюючи так звані розтруби, що охоплюють вузлувате стебло (основу меживузля). За нашими підрахунками, в Україні родина *Polygonaceae* представлена 11 родами та 111 таксонами видового й підвидового рангів (автохтонними та культивованими, а також нотовидами), які входять до складу типової підродини *Polygonoideae*.

АТРАПНАКСИС L.

Близько 50 видів, поширених в Східному Середземномор'ї, а також в Середній, Центральній і Південно-Східній Азії. В Україні – два види.

Atraphaxis frutescens (L.) Eversm. (*Atraphaxis frutescens* (L.) K.Koch, *isonym.*; *Polygonum frutescens* L.)

- Наводиться для околиць м. Антрацит (Луганська область), с. Велике Мішкове Донецького району Донецької області (Barbarych 1987) і, як інтродукована рослина, для околиць м. Севастополь (Tsvelev 1996b).

Atraphaxis replicata Lam. (*Atraphaxis spinosa* auct. non L., *p. p.*)

- В південно-східній частині України (Луганська область, Довжанський район, між селами Великий Суходіл і Давидо-Микільське; околиці м. Антрацит), а також на півдні Криму (між смт Новий Світ і м. Феодосія) (Fedoronchuk & Yena 2009). Раніше вид наводився також по р. Молочна в околицях м. Мелітополь Запорізької області, але ймовірно помилково (Tsvelev 1996b). Охороняється як рідкісний вид (The list 2021).

БИСТОРА (L.) Scop.

Понад 40 видів, поширених в позатропічних країнах північної півкулі, але в основному в гірських районах Азії. В Україні – два види.

Bistorta officinalis Delarbre [*Bistorta officinalis* Delarbre subsp. *officinalis*] (*Bistorta ensigera* (Juz.) Tzvelev; *Bistorta major* Gray; *Bistorta major* Gray subsp. *ensigera* (Juz.) Soják; *Persicaria bistorta* (L.) Samp.; *Polygonum bistorta* L.; *Polygonum ensigerum* Juz.)

- В Карпатах, на Поліссі, рідше в Лісостепу, Степу (по р. Самара); в Гірському Криму, звичайно. В Україні вид представлений типовим підвидом. Раніше в літературі вид наводився для Криму як *B. ensigera* (Juz.) Tzvelev.

Bistorta vivipara (L.) Delarbre (*Bistorta vivipara* (L.) L.; *Polygonum viviparum* L.)

- В Карпатах (альпійська смуга: Чорногора, Свидовець, Петрос) (Barbarych 1987).

FAGOPYRUM Mill.

Близько 30 видів, поширених в дикорослому стані в основному в помірно теплих і субтропічних районах Східної і Південно-Східної Азії. В Україні – два види, з яких один культивується і дичавіє.

*!**Fagopyrum esculentum** Moench (*Fagopyrum sagittatum* Gilib., nom. illeg.; *Polygonum fagopyrum* L.)

- Вирощується на полях і трапляється як випадково занесена рослина при дорогах і в посівах інших культур.

Fagopyrum tataricum (L.) Gaertn. (*Polygonum tataricum* L.)

- На Поліссі і в Лісостепу як бур'ян в посівах, зокрема гречки.

FALLOPIA Adans.

Близько 11 видів, поширених в помірно теплих і субтропічних областях північної півкулі; деякі види заносяться в Арктику і позатропічні країни південної півкулі. В Україні – п'ять видів, з яких два культивуються.

*!**Fallopia aubertii** (L.Henry) Holub (*Bilderdykia aubertii* (L.Henry) Moldenke; *Polygonum aubertii* L.Henry; *Reynoutria aubertii* (L.Henry) Moldenke)

- Зрідка культивується в садах і парках. Видовий статус сумнівний і в базах даних Euro+Med Plant Base (2025) та Hassler (2025) визнається як синонім *F. baldschuanica* (Regel) Holub. Проте від останнього відрізняється густо покритими горбчочкоподібними сосочками осями суцвіття та слабо здерев'янілими стеблами, тоді як у *F. baldschuanica* осі суцвіття гладкі або лише по ребрах з горбчочкоподібними сосочками, а стебла сильно здерев'янілі.

*!**Fallopia baldschuanica** (Regel) Holub (*Bilderdykia baldschuanica* (Regel) D.A.Webb; *Fagopyrum baldschuanicum* (Regel) Gross; *Polygonum baldschuanicum* Regel; *Reynoutria baldschuanica* (Regel) Moldenke)

- Зрідка культивується в садах і парках, іноді дичавіє. Як ергазіофітофіт відмічений для м. Києва (Koniakin *et al.* 2023), Миколаєва, Одеси і для України загалом (Protopopova & Shevera 2014). Нещодавно з'явилася нові знахідки виду з Одеської області (Роздільнянський район, околиці с. Бурдівка, в яру на схилі Хаджибейського лиману, 47 м н.р.м., 46.80985° N, 30.46692° E, 12.08.2008, Ю. Солонченко; Білгород-Дністровський район, м. Білгород-Дністровський, старе єврейське кладовище, 40 м н.р.м., 46.18366° N, 30.32484° E, 29.04.2023 р., І. Мойсієнко, Н. Скобель, Н. Величко, О. Щепелева) (Moysiyenko *et al.* 2024).

Fallopia × **heterocarpa** (Beck) Doweld [*Fallopia convolvulus* (L.) A.Löve × *Fallopia dumetorum* (L.) Holub] (*Bilderdykia* × *convolvuloides* Janch, no basionym ref.; *Fallopia* × *convolvuloides* Holub; *Polygonum* × *convolvuloides* Brügger, fossil name; *Polygonum* × *heterocarpum* Beck)

- Зрідка в місцях зростання батьківських видів.

Fallopia convolvulus (L.) Á.Löve (*Bilderdykia convolvulus* (L.) Dumort.; *Fagopyrum convolvulus* (L.) Gross; *Fagopyrum volubile* Gilib., nom. illeg.; *Polygonum convolvulus* L.; *Reynoutria convolvulus* (L.) Shinnars)

- По всій Україні, як бур'ян в посівах та на засмічених місцях.

Fallopia dumetorum (L.) Holub (*Bilderdykia dumetorum* (L.) Dumort.; *Fagopyrum dumetorum* (L.) Schreb.; *Polygonum dumetorum* L.)

- Майже по всій Україні, в Криму – в горах.

KOENIGIA L. (*Aconogonon* (Meisn.) Rchb.)

За новими даними (Hassler 2025, POWO 2025), що базуються на молекулярно-філогенетичних дослідженнях, *Aconogonon* нещодавно включено до роду *Koenigia* (Schuster *et al.* 2015), який нині нараховує близько 50 видів, поширених в основному в помірній Азії, частково Північній Америці. В Україні – чотири види, з яких три – в культурі.

Koenigia alpina (All.) T.M.Schust. & Reveal (*Aconogonon alpinum* (All.) Schur, nom. inval.; *Aconogonon diffusum* (Pall. ex Spreng.) Tzvelev; *Persicaria alpina* (All.) H.Gross;

Polygonum alpinum All.; *Polygonum polymorphum* Ledeb., nom. illeg.; *Polygonum undulatum* Murray)

- Дуже зрідка в південно-східних районах: Донецькому Лісостепу (наводиться для околиць м. Луганськ), Правобережному Злаково-Лучному Степу (околиці м. Кривий Ріг Дніпропетровської області), Лівобережному Злаково-Лучному Степу (по р. Вовча Волноваського (колишній Новосілівський) району) та в Криму (Чатирдаг, м. Сімферополь) (Klokov 1952, Barbarych 1987, Tsvelev 1996b).

*!**Koenigia coriaria** (Grig.) T.M.Schust. & Reveal (*Aconogonon coriarium* (Grig.) Soják; *Persicaria coriaria* Grig.; *Polygonum coriarium* Grig.)

- Культивується, іноді заноситься і дичавіє (околиці м. Київ).

*!**Koenigia divaricata** (L.) T.M.Schust. & Reveal (*Aconogonon divaricatum* (L.) Nakai; *Persicaria divaricata* (L.) H.Gross; *Polygonum divaricatum* L.)

- Культивується, іноді заноситься і дичавіє (околиці м. Київ).

*!**Koenigia weyrichii** (F.Schmidt) T.M.Schust. & Reveal (*Aconogonon weyrichii* (F.Schmidt) H.Hara; *Persicaria weyrichii* (F.Schmidt) H.Gross; *Pleuropterypyrum weyrichii* (F.Schmidt) H.Gross; *Polygonum weyrichii* F.Schmidt; *Reynoutria weyrichii* (F.Schmidt) Moldenke)

- Культивується як кормова і декоративна рослина, іноді заноситься або дичавіє.

OXYRIA Hill

Невеликий за обсягом рід, включає три види, з яких один зростає на Кавказі та в Ірані, другий – у високогір'ях Китаю та Тибету, а третій поширений в Арктиці і гірських районах північної півкулі, зокрема і в Україні.

Oxyria digyna (L.) Hill (*Acetosa digyna* (L.) Mill.; *Rumex digynus* L.)

- В Карпатах, на висогір'ї (Близнаця, Свидовець, урочище Кізі Улоги на Чорногорі), зрідка. Охороняється як рідкісний вид (The list 2021).

PERSICARIA Mill.

Великий за обсягом рід, включає понад 130 видів, поширених головним чином в помірно теплих і тропічних областях північної півкулі та Південної Америки; заносяться також в інші тропічні і позатропічні країни. В Україні – 10 видів (один з них ното-вид), що раніше наводилися у складі роду *Polygonum* L., з яких два культивуються і дичавіють.

Persicaria amphibia (L.) Delarbre (*Polygonum amphibium* L.; *Polygonum natans* Gueldenst.; *Polygonum purpureum* Gilib., nom. illeg.)

- Майже по всій Україні, звичайно; на крайньому півдні рідше, переважно по Дніпру, Південному Бузі, Дністру; в Криму зрідка (степові райони та передгір'я). Рослини варіюють за розгалуженням стебел, формою листків. В базі даних Hassler (2025) наводиться з помилковою авторською комбінацією – як *Persicaria amphibia* (L.) Gray.

Persicaria hydropiper (L.) Delarbre, 1800 (*Persicaria acris* Gilib., nom. illeg.; *Persicaria hydropiper* (L.) Spach, 1841, comb. superfl.; *Polygonum hydropier* L., nom. cons.)

- По всій Україні, включно з Кримом (по р. Салгір), крім Полинового Степу. У базі даних Hassler (2025) вид цитується з авторською комбінацією *P. hydropiper* (L.) Spach, що є помилкою, оскільки остання комбінація зроблена пізніше, у 1841 році.

Persicaria lapathifolia (L.) Delarbre (*Persicaria brittingeri* (Opiz) Opiz; *Persicaria hypanica* (Klokov) Tzvelev; *Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre subsp. *andrzejowskiana* (Klokov) Soják; *Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre subsp. *brittingeri* (Opiz) Soják; *Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre subsp. *hypanica* (Klokov) Soják; *Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre subsp. *klokovii* Soják; *Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre subsp. *saporoviensis* (Klokov) Soják; *Persicaria maculata* (Sibth.) Gray; *Persicaria saporoviensis* (Klokov) Tzvelev; *Polygonum andrzejowskianum* Klokov; *Polygonum brittingeri* Opiz; *Polygonum hypanicum* Klokov; *Polygonum lapathifolium* L.; *Polygonum lapathifolium* L. f. *grandiflorum* Zapał.; *Polygonum lapathifolium* L. f. *humile* Zapał.; *Polygonum lapathifolium* L. f. *prostratum* Zapał.; *Polygonum*

lapathifolium L. subsp. *brittingeri* (Opiz) Rech.f.; *Polygonum lapathifolium* L. var. *brachystachyum* Zapal.; *Polygonum lapathifolium* L. var. *brittingeri* (Opiz) Zapal.; *Polygonum lapathifolium* L. var. *prasinum* Zapal.; *Polygonum lapathifolium* L. var. *zbrucense* Zapal.; *Polygonum nodosum* Pers.; *Polygonum nodosum* Pers. var. *brittingeri* (Opiz) Asch. & Graebn.; *Polygonum paniculatum* Andrz., nom. illeg.; *Polygonum persicaria* L. var. *lapathifolium* (L.) Meisn.; *Polygonum saporoviense* Klokov)

• В Правобережному та Лівобережному Поліссі (околиці м. Київ; Київська область, Бориспільський район, с. Вороньків (KW); Чернігівська область, Корюківський район, с. Сосниця), Західному Лісостепу (Тернопільська область, по р. Збруч; Одеська область, Подільський район, с. Смолянка), Правобережному та Лівобережному Лісостепу (південь), Правобережному та Лівобережному Злаково-Лучному Степу (нерідко по Сіверському Дінцю), Правобережному та Лівобережному Злаковому Степу, Полиновому Степу, звичайно в долинах річок і подах (Klokov 1952, Barbarych 1987). Дуже поліморфний таксон, який часто гібридує з іншими видами.

Persicaria maculosa Gray, 1821 publ. 1822, nom. cons. [*Persicaria maculosa* Gray var. *maculosa*] (*Persicaria maculata* auct.: Tsvelev 1996, non (Raf.) Gray; *Persicaria mitis* Delarbre, 1800. nom. rej., non *Polygonum mite* Schrank, 1789; *Polygonum persicaria* L.)

• Майже по всій території України, включно з Кримом. Широкопоширений в Європі аборигенний вид, який раніше наводився як *Polygonum persicaria* L. В Україні представлений типовим різновидом. М.М. Цвельов (Tsvelev 1996b) помилково наводить його під назвою *Persicaria maculata* (Raf.) Gray (з базіонімом *Polygonum maculatum* Raf.), який в Європі відсутній (це аборигенний для Північної Америки вид, відомий як *Persicaria pensilvanica* (L.) M.Gómez, синонімом якого є назва виду, описаного з Північної Америки – *Polygonum maculatum* Raf.).

Persicaria minor (Huds.) Opiz (*Polygonum daphnophyllum* Andrz.; *Polygonum daphnophyllum* Andrz. ex Meisn.; *Polygonum minus* Huds.; *Polygonum minus* Huds. f. *virgulatum* Zapal.; *Polygonum minus* Huds. var. *niemirovense* Zapal.)

• По всій країні, включно з Гірським Кримом, крім Полинового Степу. Описаний Г. Запаловичем (Zapalovych 1908) різновид *Polygonum minus* Huds. var. *niemirovense* Zapal. габітуально подібний до нижче наведеного виду *Persicaria mitis* (Schrank) Assenov, але відрізняється довгастоланцетними листками, у більшості яких найширша частина знаходиться близько середини пластинки. За М.В. Клоковим (Klokov 1952), можливо, це гібридогенна форма. Рослини з трьохгранними горішками, описані як *Polygonum daphnophyllum* Andrz. не виходять за межі мінливості типових *Persicaria minor*.

Persicaria mitis (Schrank) Assenov, 1966, nom. cons. (*Persicaria dubia* (Stein ex A.Braun) Four.; *Persicaria laxiflora* (Weihe) Opiz; *Polygonum dubium* Stein ex A.Braun, 1824; *Polygonum laxiflorum* Weihe; *Polygonum mite* Schrank, 1789; *Polygonum schychowscii* Andrz.)

• Зрідка і спорадично в лісовій зоні, а також наводиться для Правобережного Лісостепу та Лівобережного Злаково-Лучного Степу (Дніпропетровська область, м. Нова Самарь (колишній Новомосковськ)). За зовнішнім виглядом рослини більше нагадують *P. hydropiper* (L.) Delarbre, ніж *P. minor* (Huds.) Opiz, широколисті форми якого часто приймаються колекторами за *P. mitis* (Tsvelev 1996b). Синонімом *P. mitis* (Schrank) Assenov є *P. dubia* (Stein ex A.Braun) Fourg. Остання назва наведена в попередньому виданні чеклісту флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) та в базі даних Euro+Med Plant Base (2025) як пріоритетна, але це є помилкою, оскільки назва *Polygonum dubium* Stein ex A.Braun (1824) є пізнім омонімом *P. mite* Schrank (1789) і комбінація *Persicaria mitis* (Schrank) Assenov є законсервованою (nom. cons.).

*!**Persicaria orientalis** (L.) Spach (*Persicaria orientalis* (L.) Assenov, comb. superfl.; *Polygonum orientale* L.)

• Культивується як декоративна рослина, іноді дичавіє і трапляється як бур'ян.

Persicaria × **pseudoincana** (Klokov) Doweld [*Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre × *Persicaria tomentosa* (Schrank) E.P.Bicknell (= *Persicaria scabra* (Moench) Moldenke)] (*Polygonum pseudoincanum* Klokov)

• Зрідка в місцях зростання батьківських видів.

?***Persicaria tinctoria** (Aiton) Spach (*Polygonum tinctorium* Aiton)

• Раніше рослини виду зрідка культивувалися для технічних цілей (як фарбувальна сировина) і можуть ще бути знайдені як здичавілі або занесені.

Persicaria tomentosa (Schrank) E.P. Bicknell (*Persicaria lapathifolia* (L.) Delarbre subsp. *linicola* (Sutulov) Tsvelev; *Persicaria linicola* (Sutulov) Nenukow ex Büscher & G.H.Loos; *Persicaria scabra* (Moench) Moldenke; *Polygonum lapathifolium* L. subsp. *linicola* (Sutulov) Danser; *Polygonum lapathifolium* L. var. *tomentosum* (Schrank) Beck; *Polygonum linicola* Sutulov; *Polygonum scabrum* Moench; *Polygonum tomentosum* Schrank)

- Переважно в лісовій та на півночі лісостепової зон.

POLYGONUM L.

Понад 170 видів, поширених по всій земній кулі. Раніше у межах роду нараховували близько 200 видів, але пізніше частина з них була включена до складу роду *Persicaria* Mill. В Україні – 21 таксон видового і підвидового рангу.

Polygonum arenarium Waldst. & Kit.

В Україні вид представлений двома підвидами:

a. ***Polygonum arenarium*** Waldst. & Kit. subsp. ***arenarium*** (*Polygonum arenarium* Waldst. & Kit. subsp. *pseudoarenarium* (Klokov) Soó; *Polygonum junceum* Ledeb.; *Polygonum pseudoarenarium* Klokov)

- В Лісостепу та Степу.

b. ***Polygonum arenarium*** Waldst. & Kit. subsp. ***pulchellum*** (Loisel.) Thell. (*Polygonum arenarium* Waldst. & Kit. subsp. *janatae* (Klokov) Soó; *Polygonum arenarium* Waldst. & Kit. subsp. *pulchellum* (Loisel.) D.A.Webb & Chater; *Polygonum janatae* Klokov; *Polygonum pseudoarenarium* Klokov subsp. *janatae* (Klokov) E.Wulf; *Polygonum pulchellum* Loisel.)

- На узбережжях Чорного і Азовського морів: у Лівобережному Злаково-Лучному Степу (Запорізька область), Лівобережному Злаковому Степу (Миколаївська та Херсонська області), Полиновому Степу (Запорізька область), зрідка, та в Степовому Криму. В онлайн базах даних (Hassler 2025, POWO 2025) *P. arenarium* subsp. *pulchellum* для Криму не наводиться, хоч в його синонімах цитується *P. janatae* Klokov, який автор (М.В. Клоков) наводить також для Криму. Наводять таксон (у ранзі виду) для Криму також М.М. Цвельов (Tsvelev 1996b) і А.В. Єна (Yena 2012).

Polygonum arenastrum Boreau (*Polygonum aviculare* L. var. *arenastrum* (Boreau) Nyman; *Polygonum aviculare* auct. non L.; *Polygonum propinquum* Ledeb.)

- Зрідка, але майже по всій території України, проте А.В. Єна (Yena 2012) для Криму не наводить. З групи видів близьких до типового *P. aviculare* L., від якого відрізняється дещо м'ясистими листовими пластинками з менш помітними знизу боковими жилками і слабше вираженою сіткою жилок оцвітини при плодах, які виступають з оцвітини (у *P. aviculare* s. str. плоди заховані в оцвітині). Як відзначає О.І. Шиндер (Shynder 2024) «до *P. arenastrum* часом помилково зараховують притоптані рослини *P. aviculare* (наприклад, судячи зі спостережень на iNaturalist та ін.), а, у свою чергу, здрібнені рослини *P. arenastrum* можуть розглядатися як *P. calcatum*». Синонімом *P. arenastrum* ми вважаємо назву *P. propinquum* Ledeb., у рослин якого оцвітини дещо глибше розділена на частки, ніж у типового *P. arenastrum*. Не визнається *P. propinquum* також в базах даних POWO (2025) та Hassler (2025).

Polygonum argyrocoleon Steud. ex Kuntze (*Polygonum chlorocoleum* Steud. ex Boiss.; *Polygonum deciduum* Boiss. & Noë ex Meisn.)

- Наводиться для південно-східної частини України як занесена рослина (Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Polygonum aschersonianum H.Gross (*Polygonum scythicum* Klokov)

- В Причорномор'ї (Лівобережному Злаковому Степу), дуже зрідка (Херсонська область, Асканія Нова; Генічеський район, Агайманів під). Від близького західнополіського *P. neglectum* Besser [*Polygonum aviculare* L. subsp. *neglectum* (Besser) Arcang.] відрізняється габітусом (щільно притиснутими до ґрунту лежачими стеблами, що характерно для бур'янових рослин) і дрібнішими горішками.

Polygonum aviculare L. (*Polygonum aviculare* L. f. *czarnohorense* Zapal.; *Polygonum aviculare* L. subsp. *heterophyllum* (Lindm.) Asch. & Graebn.; *Polygonum aviculare* L. var. *parvulum* Zapal.; *Polygonum heterophyllum* Lindm.; *Polygonum heterophyllum*

Lindm. var. *eximium* Lindm.; *Polygonum monspeliense* Thiéb.-Bern. ex Pers.; *Polygonum procumbens* Gilib., nom. illeg.)

• По всій території України, включно з Кримом. Дуже морфологічно мінливий вид, що зумовлено різними умовами місцезростань.

Polygonum bellardii All. (*Polygonum aviculare* L. subsp. *bellardii* (All.) Bonnier & Layens; *Polygonum aviculare* L. subsp. *bellardii* (All.) O.Bolòs & Vigo; *Polygonum aviculare* L. var. *bellardii* (All.) Duby; *Polygonum bellardii* All. var. *kitaibelianum* (Sadler) P.D.Sell; *Polygonum kitaibelianum* Sadler; *Polygonum patulum* M.Bieb. subsp. *kitaibelianum* (Sadler) Asch. & Graebn.; *Polygonum patulum* auct. non M.Bieb.; *Polygonum strictum* Ledeb., nom. illeg.)

• В правобережних районах Полісся, Лісостепу, в Степу (Запорізька область, с. Розівка), дуже зрідка (імовірно як занесена рослина), а також в Криму (на степових схилах і часто як занесений бур'ян в населених пунктах та посівах) (Tsvelev 2012).

Polygonum calcatum Lindm. [*Polygonum arenastrum* Boreau subsp. *calcatum* (Lindm.) Wissk.] (*Polygonum acetosellum* Klokov, nomen prov.; *Polygonum acetosellum* Klokov ex Kom.; *Polygonum aviculare* subsp. *calcatum* (Lindm.) Thell.; *Polygonum arenastrum* auct. non Boreau, p. p.)

• В Лівобережному Злаково-Лучному Степу (Харківська область, станція Купянськ-Вузловий, locus classicus). Знайдено також в пограничних районах Російської Федерації (станція Уразово Курської області). З групи видів *P. arenastrum* Boreau agg. Від типового *P. arenastrum* відрізняється дещо дрібнішими плодами, 1,2–2,2 мм завдовжки, блискучими, без поздовжніх морщинок на гранях, коротшими за оцвітину і замкненими у ній, а деякі з них, зокрема нижні, двояковипуклі, а також дещо коротшими листовими пластинками, 0,5–1,5 см завдовжки, з мало помітними знизу боковими жилками (у типового *P. arenastrum* плоди 1,7–2,5 мм завдовжки, матові або слабкоблискучі, з добре помітними поздовжніми морщинками на гранях, всі тригранні і майже дорівнюють за довжиною оцвітині, а нерідко навіть дещо виступають з неї; листові пластинки 0,8–2,5 см завдовжки, знизу з добре або слабкопомітними боковими жилками) (Tsvelev 1996b). Видовий/підвидовий статус сумнівний і вимагає нових підтверджень. В базі даних POWO (2025) наводиться як синонім *P. arenastrum*, тоді як в базах даних Euro+Med Plant Base (2025) та Hassler (2025) визнається як окремий вид.

Polygonum cognatum Meisner [*Polygonum cognatum* Meisner subsp. *cognatum*] (*Polygonum alpestre* C.A. Mey.; *Polygonum alpestre* A.C. Mey. var. *ammannioides* (Jaub. & Spach) Boiss.; *Polygonum ammannioides* Jaub. & Spach; *Polygonum cognatum* Meisner var. *alpestre* (C.A. Mey.) Meisn.; *Polygonum cognatum* Meisner var. *ammannioides* (Jaub. & Spach) Meisn.; *Polygonum pluriflorum* K. Koch)

• В Причорномор'ї (м. Херсон). Вид виявлений І.І. Мойсієнком (Moysiienko 2005) в Херсоні і ідентифікований як *P. alpestre* C.A. Mey., який нині в регіональних європейських і глобальних онлайн базах даних вважається синонімом типового *P. cognatum* Meisner [*P. cognatum* Meisner subsp. *cognatum*]. Це східносередземноморсько-ірано-туранський вид/підвид, найближче місцезростання якого знаходиться на Кавказі. На час знайдення виду рослини зростали на залізничному насипі між шпалами на території консервного комбінату. Висловлюється припущення, що ймовірно рослини могли бути занесені з прянощами (перець, лавровий лист) з Кавказу, які раніше у великій кількості надходили на підприємство для виробничих потреб. Чи зростають нині там ці рослини наразі не відомо.

Polygonum euxinum Chrtek (*Polygonum mesembrium* auct. non Chrtek; *Polygonum roberti* auct. non Loisell.: Klokov, 1952)

• В Лівобережному Злаково-Лучному Степу, Полиновому Злаковому Степу, Правобережному та Лівобережному Злаковому Степу та в Криму, де поширений по узбережжях Чорного і Азовського морів на пісках у літоральній смузі (Klokov 1952). З групи видів *P. maritimum* L. agg. (*P. maritimum* s. str., *P. euxinum* Chrtek, *P. mesembrium* Chrtek). Від типового *P. maritimum* та *P. mesembrium* відрізняється довгими і лежачими стеблами та дещо дрібнішими (2,5–3,5 мм завдовжки) горішками з крапковою або слабо поздовжньоморщинистою скульптурою (а не гладкими і блискучими). Видовий статус сумнівний і у базі даних Hassler (2025) назва виду цитується як синонім *P. mesembrium*. У Флорі УРСР (Klokov 1952) наводиться під назвою *P. roberti* Loisell, але це західносередземноморський вид, який в Україні не поширений.

Polygonum maritimum L. (*Polygonum littorale* Pers.; *Polygonum maritimum* Cham. & Schltld., nom. illeg.)

• В Криму, на приморських пісках (околиці м. Судак).

Polygonum mesembricum Chrtk (*Polygonum maritimum* auct. non L.: Klokov, 1952, p. p.)

- В Лівобережному Злаково-Лучному Степу, Полиновому Злаковому Степу, де зростає по узбережжях Чорного і Азовського морів на пісках у літоральній смугі. З групи видів *P. maritimum* L. aggr. Від типового *P. maritimum* L., описаного з Франції, відрізняється меншими розмірами і дрібнішими горішками.

Polygonum neglectum Besser [*Polygonum aviculare* L. subsp. *neglectum* (Besser) Arcang.] (*Polygonum aviculare* L. var. *neglectum* (Besser) Rchb.; *Polygonum bellardii* auct. non All.; *Polygonum nervosum* Wallr.)

- В правобережних районах Полісся і Лісостепу; наводиться також для Криму, але лише М.М. Цвельовим (Tsvelev 1996b). В онлайн базах даних (Hassler 2025, POWO 2025) таксон цитується як підвид, але для України (і Криму), як і для Білорусі (POWO 2025), не наводиться, що є явним непорозумінням, оскільки він описаний з України та Білорусі. Від типового *P. aviculare* відрізняється численними жилками на розтрубах та дещо вужчими листками.

Polygonum novoascanicum Klokov (*Polygonum bordzilowskii* Klokov; *Polygonum cretaceum* Kom.; *Polygonum gracilius* (Ledeb.) Klokov, p. p.; *Polygonum novoascanicum* subsp. *cretaceum* (Kom.) Tzvelev; *Polygonum patulum* auct. non M.Bieb.: Kotov, 1952; *Polygonum patulum* subsp. *bordzilowskii* (Klokov) Soó)

- В Лісостепу, Степу та Криму (північна частина і околиці м. Євпаторія (Tsvelev 1996a)). Видовий статус сумнівний. За М.М. Цвельовим (Tsvelev 1996b) від близького *P. patulum* M.Bieb. відрізняється морфометричними показниками (розмірами оцвітини при плодах, розмірами плодів). З цитованих онлайн баз даних наводиться лише в POWO (2025); в Euro+Med Plant Base (2025) – з сумнівним видовим статусом, а в Hassler (2025) – як синонім *P. patulum*.

Polygonum patuliforme Vorosch.

- Наводиться для басейну р. Сіверський Донець та Причорномор'я (Tsvelev 1996b).

Polygonum patulum M.Bieb. (*Polygonum bellardii* All. subsp. *patulum* (M.Bieb.) Arcang.; *Polygonum bellardii* All. var. *gracilius* Ledeb.; *Polygonum bellardii* All. var. *patulum* (M.Bieb.) Meisn.; *Polygonum gracilius* (Ledeb.) Klokov, p. p.; *Polygonum kotovii* Klokov; *Polygonum patulum* M.Bieb. subsp. *kotovii* (Klokov) Sutorý)

- В Лісостепу, Степу та в Криму (околиці мм. Євпаторія, Судак).

Polygonum psammophilum (Bordz. ex Tzvelev) Tzvelev (*Polygonum novoascanicum* Klokov subsp. *psammophilum* Bordz. ex Tzvelev)

- В басейні р. Прип'ять (Tsvelev 1996b). За автором виду близький до *P. novoascanicum* Klokov, від якого відрізняється довшою оцвітиною (2,3–2,5 мм завдовжки) з помітно розширеними частками на верхівці, плодами, що не виступають з оцвітини та листковими пластинками зі слабкопомітними знизу жилками (у *P. novoascanicum* оцвітина 1,6–2,4 мм завдовжки, частки на верхівці не розширені; плоди 1,3–2,2 мм завдовжки, виступають з оцвітини, а листкові пластинки знизу з дуже помітними жилками).

Polygonum ramosissimum Michx.

- Адвентивний вид північноамериканського походження, рослини якого були зібрані в м. Київ (Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Polygonum rigidum Skvortsov

- Адвентивний вид східноазійського походження, рослини зібрані В. Тохтарем на залізничному насипі в Донецькій області (Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Polygonum rurivagum Jord. ex Boreau [*Polygonum aviculare* L. subsp. *rurivagum*] (*Polygonum aviculare* L. var. *rurivagum* (Jord. ex Boreau) Nyman)

- Наводиться для правобережних районів та Причорномор'я (Tsvelev 1996b). З групи видів *P. aviculare* L. aggr. Від близького *P. neglectum* відрізняється вужчими листковими пластинками з відігнутими донизу краями (у *P. neglectum* пластинки листків з плоскими або лише частково загорнутими донизу краями). Ксенофіт європейсько-середземноморського походження. О.І. Шиндер (Shynder 2024) наводить його як новий вид для флори Поділля з цитуванням гербарних зразків (Вінницька область, м. Вінниця: територія залізничного вокзалу – поміж рейок по насипу, 27.07.2019!! (KWHNA103733); Вінницький район, західні околиці с. Горбівці, на полі як бур'ян, пар на клейкому суглинку, 49.252961° N, 27.88433° E, 6.09.2020!! (KWHNA102433)).

Polygonum salsugineum M.Bieb.

- В Криму (Керченський півострів, мис Тарханкут).

REYNOUTRIA Houtt.

Шість природних видів і два види гібридогенного походження, поширених в Східній Азії, але як культивовані і, нерідко, здичавілі – в багатьох інших позатропічних країнах. В Україні – п'ять видів, з яких один можливо буде знайдений. Ще один вид зрідка культивується і розповсюджується інтернет-магазинами насінням, але як здичавілим ще не відмічений. Всі види *Reynoutria* в Україні можна вважати інвазійними, особливо на північному та північному заході України, з них найбільш поширеним є *R. japonica* Houtt.

*!**Reynoutria** × **bohemica** Chrtek & Chrtkova [*R. japonica* × *R. sachalinensis*] (*Fallopia* × *bohemica* (Chrtek & Chrtkova) J.P.Bailey; *Polygonum* × *boheicum* (Chrtek & Chrtkova) Zika & Jakobson; *Reynoutria* × *vivax* J.Schmitz & Strank)

• Інвазійний нотовид культигенного походження (ергазіофігофіт), особливо поширений у західній частині України (Protopopova & Shevera 2014, Shevera 2017, Shynder *et al.* 2021). Зокрема вказується для Закарпаття (околиці міст Мукачеве, Хуст, Чоп; Берегівський район, с. Новоселиця) (Drescher *et al.* 2003, Shevera 2017), Львівської (м. Львів), Чернівецької (м. Чернівці), Київської (м. Київ; між м. Боярка і станцією Віта Поштова), Житомирської (м. Житомир), Вінницької (Shynder 2024), Полтавської (Лубенський район, с. Березоточа) областей (Shevera 2017). Нещодавно з'явилося повідомлення про нові знахідки нотовиду в Одеській (Moysiyanenko *et al.* 2024) та Вінницькій (Shynder 2024) областях. Як інвазійний вид (Protopopova & Shevera 2014) включений до "Переліку інвазійних видів рослин Закарпатської області" (Shevera *et al.* 2017).

*!**Reynoutria japonica** Houtt. (*Fallopia japonica* (Houtt.) Ronse Decr.; *Polygonum cuspidatum* Siebold & Zucc.; *Polygonum japonicum* (Houtt.) S.L.Welsh; *Polygonum reynoutria* Makino)

• Культивується по всій Україні як декоративна рослина і часто дичавіє. Нещодавно з'явилася стаття про нові місцезнаходження виду на Південному Поділлі (Shynder 2024). Від морфологічно подібного *R. sachalinensis* (F. Schmidt) Nakai відрізняється нижніми листками з обрубаною або коротко-клиноподібною основою (у *R. sachalinensis* нижні листки з серцеподібною основою), волотями в пазухах верхніх листків та зеленувато-білими квітками (у *R. sachalinensis* квітки жовтувато-білуваті). Питанню поширення цього виду в Україні присвячена окрема стаття С.М. Ємельянової та Л.М. Борсукевич (Iemelianova & Borsukevych 2024), де було встановлено, що *R. japonica* в Україні поширена в чотирьох типах місцезростань: антропогенних територіях, заплавах лісах, чагарниках і галечниках, серед яких найчастіше в антропогенних біотопах. У заплавах лісах, чагарниках і галечниках, серед яких найчастіше в антропогенних біотопах. У заплавах лісах, чагарниках і галечниках, серед яких найчастіше в антропогенних біотопах. У заплавах лісах, чагарниках і галечниках, серед яких найчастіше в антропогенних біотопах. У заплавах лісах, чагарниках і галечниках, серед яких найчастіше в антропогенних біотопах. Аналіз фітоценотичного діапазону видів показав, що *R. japonica* є компонентом рослинності класів *Epilobietea angustifolii*, *Salicetea purpurea*, *Alno glutinosae-Populetea albae* та *Thlaspietea rotundifolii*.

*?**Reynoutria** × **moravica** (Hodálová & Mered'a) Olshanskyi & Antonenko [*Reynoutria compacta* (Hook.f.) Nakai × *Reynoutria sachalinensis* (F.Schmidt) Nakai] (*Fallopia compacta* (Hook.f.) G.H. Loos & P. Keil × *Fallopia sachalinensis* (F. Schmidt) Nakai)

• Нещодавно описаний гібрид між *Fallopia compacta* (Hook.f.) G.H. Loos & P. Keil і *F. sachalinensis* (F.Schmidt) Nakai під біноміальною назвою *Fallopia* × *moravica* Hodálová & Mered'a (Mered'a *et al.* 2019). За умови прийняття роду *Reynoutria* як самостійного, І.Г. Ольшанський та С.І. Антоненко (Olshanskyi & Antonenko 2023) запропонували нову комбінацію — *Reynoutria* × *moravica*. Цей тетраплоїд (2n=44) нині достовірно відомий у Чехії, Великій Британії та Новій Зеландії, проте можна очікувати на появу *R. × moravica* і в Україні, оскільки обидва батьківські види відомі в Україні в культурі. Зокрема, *R. compacta* (Hook.f.) Nakai (≡ *R. japonica* Houtt var. *compacta* (Hook.f.) Moldenke) зрідка культивується в Україні, розповсюджується інтернет-магазинами насінням, а *R. sachalinensis* ще й досить часто дичавіє (див. нижче).

***Reynoutria multiflora** (Thunb.) Moldenke (*Bilderdykia multiflora* (Thunb.) Roberty & Vautier; *Fagopyrum multiflorum* (Thunb.) Grinč.; *Fallopia multiflora* (Thunb.) Czerep., isonym; *Fallopia multiflora* (Thunb.) Haraldson; *Pleuropterus multiflorus* (Thunb.) Turcz. ex Nakai; *Polygonum multiflorum* Thunb.)

• Зрідка культивується в садах і парках. Вид донедавна у вітчизняній літературі наводився як *Fallopia multiflora* (Thunb.) Haraldson.

*!**Reynoutria sachalinensis** (F.Schmidt) Nakai (*Fallopia sachalinensis* (F.Schmidt) RONSE Decr.; *Polygonum sachalinense* F.Schmidt).

- Культивується як кормова й декоративна рослина і нерідко дичавіє.

RHEUM L.

Понад 55 видів, поширених в позатропічних і переважно в гірських районах Азії і Балканського півострова, з яких декілька видів широко культивуються як овочеві, лікарські і декоративні рослини. В Україні – чотири види.

***Rheum palmatum** L. (*Rheum potaninii* Losinsk.)

- Зрідка культивується як овочева, лікарська і декоративна рослина.

***Rheum rhabarbarum** L. (*Rheum undulatum* L.)

- Культивується як овочева і лікарська рослина.

***Rheum rhaponticum** L.

- Культивується як овочева і лікарська рослина.

***Rheum tataricum** L. (*Rheum caspicum* Pall.)

- Зрідка культивується на півдні України.

RUMEX L.

Близько 200 видів, поширених в позатропічних країнах обох півкуль (переважно в північній), а також в гірських районах тропіків. Найбільша кількість видів роду *Rumex* трапляються в Азії та Північній Америці. За І.О. Пестовою (Pestova 1997, 1998), яка опрацювала рід *Rumex* для території України, наводиться 40 таксонів (26 видів та 14 підвидів (без типових)). За нашими даними в Україні – 55 таксонів видового і підвидового рангу (разом з гібридогенними видами). Поліморфний рід, споріднені види якого досить часто гібридизують між собою. Проте, міжвидові гібриди у роді *Rumex* часто або стерильні, або принаймні менш фертильні, ніж батьківські види. Гібриди часто утворюють недорозвинений пилок і плоди, або ж принаймні виробляють менше плодів, ніж батьківські або споріднені види. Монограф роду у світовій флорі К.Х. Рехінгер (Rechinger 1984) зазначав, що у природі гібриди *Rumex* можна розпізнати за зовнішнім виглядом: гібриди часто вищі за батьківські види і мають недорозвинені суцвіття, у більшості гібридів квітки висихають і опадають до повного розвитку плодів і внутрішніх часток оцвіттини. Найважливішими морфологічними ознаками для діагностики видів *Rumex* є будова внутрішніх часток оцвіттини при плодах, будова горішків, суцвіття, форма листової пластинки прикореневих листків, інколи також опушення рослин. Багато видів роду є рослинами порушених та маргінальних місцезростань.

Rumex × abortivus Ruhmer (*R. conglomeratus* Murray × *R. obtusifolius* L.)

- Наводиться як гібрид, але без конкретного місцезростання (Grabovskaja-Borodina 1996, 2012, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022).

Rumex acetosa L. [*Rumex acetosa* L. subsp. *acetosa*] (*Acetosa magna* Gilib., nom. illeg.; *Acetosa pratensis* Mill.)

- Переважно на Поліссі, рідше в Лісостепу та Степу. А.Є. Грабовська-Бородіна (Grabovskaja-Borodina 2012) наводить також для Криму, можливо помилково. В Україні вид представлений типовим підвидом.

Rumex acetosella L. [*Rumex acetosella* L. subsp. *acetosella*] (*Acetosa acetosella* (L.) Mill.; *Acetosa parva* Gilib., nom. illeg.; *Acetosella tenuifolia* (Wallr.) Á.Löve, nom. illeg.; *Acetosella vulgaris* (W.D.J.Koch) Fourr.; *Acetosella vulgaris* Fourr.; *Rumex acetosella* L. var. *integrifolius* Wallr.; *Rumex falcarius* Willd. ex Ledeb.; *Rumex fascilobus* Klokov)

- Звичайно по всій Україні, включно з Кримом. Дуже мінливий таксон (особливо варіюють форма і розміри листків). Синонімом виду є назва *R. fascilobus* Klokov, описаний з гранітних відслонень Приазов'я (Кам'яні Могили). Для України крім типового виду/підвиду наводяться ще два близьких види/підвиди: *R. acetoselloides* Balansa [*R. acetosella* L. subsp. *acetoselloides* (Balansa) Den Nijs] та *R. pyrenaicus* Pourr. ex Lapeyr [*R. acetosella* subsp. *pyrenaicus* (Pourr. ex Lapeyr) Akeroyd] (*R. acetosella* L. subsp. *pyrenaicus* (Pourr. ex Lapeyr) Akeroyd; *R. angiocarpus* Murb.) (Grabovskaja-

Borodina 1996, 2012, Pestova 1997, 1998, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Chopyk & Fedoronchuk 2015, Onyshchenko et al. 2022). В онлайн базі даних POWO (2025) ці два таксони для України (включно з Кримом (Yena 2012)) не цитуються, але наводяться в базах даних Euro+Med Plant Base (2025) та Hassler (2025). *R. acetoselloides* (*R. acetosella* subsp. *acetoselloides*) відрізняється від типового *R. acetosella* формою пластинок прикореневих та нижніх стеблових листків (з 4–5 часто більш-менш розгалуженими лінійними базальними лопатями) і біоморфою (рослини формують щільну дернинку з досить чисельними (до 20), дещо здерев'янілими в нижній частині, стеблами), тоді як у типового *R. acetosella* пластинки прикореневих і нижніх стеблових листків з двома (рідше більше) простими лінійними або ланцетними базальними лопатями (деякі з листків нерідко і без лопатей), стебла поодинокі або їх небагато, і в нижній частині нездерев'янілі (Grabovskaja-Borodina 1996).

Rumex × acutus L. [*R. crispus* L. × *R. obtusifolius* L. subsp. *obtusifolius*] (*Lapathum × acutum* (L.) Scop.; *Rumex × acutus* L. subsp. *khekii* (Rech.) Danser; *Rumex × khekii* Rech.; *Rumex obtusifolius* L. var. *pratensis* (Mert. & W.D.J.Koch) Hampe; *Rumex × pratensis* Mert. & W.D.J.Koch)

- Зрідка в місцях зростання батьківських видів. В попередньому виданні чекліста флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) цей гібридогенний вид наводився під назвою *R. × pratensis* Mert. & W.D.J.Koch.

Rumex aquaticus L. (*Lapathum maximum* Gilib., nom. illeg.)

- На Поліссі і в Лісостепу, зрідка.

Rumex alpinus L. (*Acetosa alpina* (L.) Moench; *Rumex pseudoalpinus* Höfft)

- В Карпатах (у субальпійському поясі, рідше на лісових галявинах на висоті 725–1600 м н.р.м.). В попередньому виданні чекліста флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) вид наводився під назвою *R. pseudoalpinus* Höfft.

Rumex arifolius All. (*Acetosa alpestris* (Jacq.) Á.Löve; *Acetosa alpestris* (Jacq.) Á.Löve subsp. *carpatica* (Zapał.) Dostál; *Acetosa alpina* Mill.; *Acetosa alpina* Mill. subsp. *amplexicaulis* (Lapeyr.) Holub; *Acetosa arifolia* (All.) Schur; *Acetosa pratensis* Mill. subsp. *alpestris* (Jacq.) Á.Löve; *Acetosa pratensis* Mill. subsp. *amplexicaulis* (Lapeyr.) Á.Löve; *Acetosa pratensis* Mill. subsp. *arifolia* (All.) A.Löve; *Rumex acetosa* L. subsp. *alpestris* auct. non (Jacq.) Á.Löve; *Rumex alpestris* auct. non Jacq.; *Rumex amplexicaulis* Lapeyr.; *Rumex arifolius* All. subsp. *amplexicaulis* (Lapeyr.) Nyman; *Rumex arifolius* All. var. *carpaticus* Zapał.; *Rumex carpaticus* (Zapał.) Zapał.; *Rumex carpaticus* (Zapał.) Zapał. var. *czarnogorensis* Zapał.; *Rumex montanus* Desf.)

- В Карпатах. В базі даних Hassler (2025) для України (Карпати) з незрозумілих причин не наводиться, хоч в синоніміці цитуються таксони, описані Г. Запаловичем з Українських Карпат.

Rumex × borbasii Błocki [**R. confertus** Willd. × **R. obtusifolius** L.] (*Rumex × bucovinensis* Prodan; *Rumex × kernerii* Błocki, nom. illeg.)

- В Карпатах.

?**Rumex bucephalophorus** L. [*Rumex bucephalophorus* L. subsp. *bucephalophorus*] (*Lapathum bucephalophorum* (L.) Moench; *Rumex aculeatus* L.)

- Наводиться за історичними даними як ймовірно занесена рослина для околиць м. Севастополь (Grabovskaja-Borodina 1996, 2012, Mosyakin & Fedoronchuk 1999). В Україні представлений типовим підвидом. Середземноморський вид/підвид, однорічник; можливо рослина вже зникла.

Rumex confertus Willd. (*Rumex confertus* Willd. f. *grandiflorus* Zapał.; *Rumex confertus* Willd. var. *denudatus* Zapał.; *Rumex confertus* Willd. var. *roxolanicus* Zapał.; *Rumex patientia* L. var. *confertus* (Willd.) Trevir.)

- На більшій території країни, включно з Кримом, крім Карпат і Передкарпаття.

Rumex × confusus Simonk. (*R. crispus* L. × *R. patientia* L.)

- Зрідка по всій країні, в місцях зростання батьківських видів (Grabovskaja-Borodina 1996, 2012, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022).

Rumex conglomeratus Murray (*Lapathum glomeratum* (Schreb.) Gilib.; *Rumex conglomeratus* Murray f. *denticulatus* Zapał.; *Rumex conglomeratus* f. *elatio*r Zapał.; *Rumex ferrugineus* Willd. ex Spreng.; *Rumex nemolapathum* Ehrh.; *Rumex tauricus* Schult. & Schult.f.)

- Звичайно в правобережних лісових і лісостепових районах, досягаючи Правобережного Злаково-го Степу (Одеська область) в басейні Дністра. Наводиться також для басейну р. Південний Буг (Вінницька та Миколаївська області) (Shynder 2024), а також для Криму.

Rumex × conspersus Hartm. [*R. aquaticus* L. × *R. crispus* L.]

- Зрідка на Поліссі і у Лісостепу, в місцях зростання батьківських видів (Grabovskaja-Borodina 1996, 2012, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022).

Rumex crispus L.

Дуже поліморфний вид, в Україні представлений трьома підвидами та низкою різновидів і здатний до гібридизації з багатьма іншими видами:

a. **Rumex crispus** L. subsp. **crispus** (*Lapathum crispum* Garsault)

- По всій Україні, включно з Кримом. Крім типового різновиду – var. *crispus* (var. *trigranulatus* Bosv.), у якого усі внутрішні частки оцвітини жіночих квіток з горбочком, трапляються рослини у яких лише одна з внутрішніх часток оцвітини з горбочком – var. *unicallosus* Peterm.

b. **Rumex crispus** L. subsp. **robustus** (Rech.) Pestova (*Rumex crispus* L. var. *robustus* Rech.)

- В Причорномор'ї та Криму. Вперше таксон у ранзі підвиду навела для України І.О. Пестова (Pestova 1997, 1998). Від типового підвиду відрізняється більшими розмірами всієї рослини, внутрішні листочки оцвітини округло-серцеподібні, до ниркоподібних, 5–6 мм завдовжки і завширшки, з горбочками 2,5–3,5 мм заввишки (Grabovskaja-Borodina 2012).

c. **Rumex crispus** L. subsp. **strictissimus** (Rech.) Pestova (*Rumex crispus* L. var. *strictissimus* Rech.)

- В Причорномор'ї. Вперше підвид наводиться для України І.О. Пестовою (Pestova 1997, 1998). Від типового підвиду відрізняється витягнутим і прямим стеблом, коротшими гілками суцвіття, більш-менш притиснутими до основної осі; всі листки, включаючи прикореневі, з країв лише дещо хвилясті; всі три листочки оцвітини з горбочками різних розмірів (Grabovskaja-Borodina 2012).

Rumex cristatus DC. (*Rumex cristatus* DC. subsp. *cristatus*; *Rumex graecus* Boiss. & Heldr.; *Rumex orientalis* Bernh. ex Schult. & Schult.f. var. *graecus* (Boiss. & Heldr.) Boiss.)

- В Криму (м. Севастополь, Балаклава, Феодосія, с. Нікіта). Таксон вперше наведений для України (з Криму) І.О. Пестовою (Pestova 1997, 1998) в ранзі типового підвиду *Rumex cristatus* DC. subsp. *cristatus*, який в сучасних онлайн базах розглядається в ранзі виду.

Rumex dentatus L. subsp. **halacsyi** (Rech.) Rech.f. (*Rumex halacsyi* Rech.; *Rumex reticulatus* auct. non Besser: Klokov, 1952)

- В Криму (околиці м. Феодосія, Керченський півострів). Типовий вид/підвид (*R. dentatus* L. subsp. *dentatus*), що наводиться для Криму А.Є. Грабовською-Бородіною (Grabovskaja-Borodina 2012), як і підвид *R. dentatus* L. subsp. *reticulatus* (Besser) Rech.f. (= *R. reticulatus* Besser), що наводиться М.В. Клоковим (Klokov 1952) за старими даними (П.С. Шестерикова) для околиць Одеси в Кривій балці, насправді в Україні не зростають і всі ці вказівки стосуються підвиду *R. dentatus* subsp. *halacsyi*.

Rumex × heterophyllus Schultz [*R. aquaticus* L. × *R. hydrolapathum* Huds.] (*Acetosa heterophylla* (Schultz) Raf.; *Rumex × maximus* Schreb., nom. illeg.)

- Зрідка в місцях зростання батьківських видів, але в цитованих нами онлайн базах даних для України не наводиться.

Rumex hydrolapathum (Scop.) Huds. (*Lapathum hydrolapathum* Scop.; *Rumex hydrolapathum* (Scop.) Huds. f. *latifolius* Zapal.; *Rumex hydrolapathum* (Scop.) Huds. var. *bugensis* Zapal.)

- На більшій території України, крім Карпат, Передкарпаття і Криму.

Rumex × intercedens Rech. [*R. crispus* L. × *R. stenophyllus* Ledeb.]

- Зрідка в місцях зростання батьківських видів.

Rumex kernerii Borbás (*Rumex confertoides* Bihari; *Rumex cristatus* DC. subsp. *kernerii* (Borbás) Akeroyd & D.A. Webb)

- В Криму (м. Севастополь). Вперше для України (Крим) наведено І.О. Пестовою (Pestova 1997, 1998) в ранзі підвиду *R. cristatus* DC. subsp. *kernerii* (Borbás) Akeroyd & D.A. Webb, який в сучасних онлайн базах розглядається в ранзі виду *R. kernerii* Borbás. Від типового *R. cristatus* відрізняється нижчими стеблами, до 100 см заввишки, досить короткими гілочками суцвіття, без вторинного розгалуження; внутрішні листочки оцвітини при плодах коричневі, хвилясті, зазвичай з трьох листочків лише один з горбочком, всі листочки цілокраї або з зубцями до 0,5 мм завдовжки (рослини у *R. cristatus* значно вищі, до 200 см заввишки, гілочки суцвіття часто вторинно галузять-

ся; листки знизу розсіяно опушені папілярними волосками; внутрішні листочки оцвітини при плодах червонувато-коричневі, усі три з горбочками, хвилясті, з нерівними зубцями до 1,2 мм завдовжки (Grabovskaja-Borodina 2012).

*Rumex kioviensis Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin

• Стабілізований гібридогенний вид, походить від штучного схрещування *R. patientia* L. × *R. tianschanicus* Losinsk. Досить широко культивується в Україні під назвою щавнат як зелений (шпинатний) овоч, кормова та перспективна енергетична культура. Може траплятися як здичавілий поряд з місцями культивування. У деяких країнах Центральної Європи відмічений як інвазійний або потенційно інвазійний вид (Rakhmetov et al. 2024).

Rumex × knaffii Čelak. [*R. conglomeratus* Murray × *R. maritimus* L.]

• Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

?Rumex × larinii Borodina [*R. maritimus* L. × *R. marschallianus* Rchb.]

• Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

Rumex longifolius DC. (*Rumex domesticus* Hartm.; *Rumex domesticus* Hartm. subsp. *ruthenicus* Lonacz. ex Pavlov; *Rumex longifolius* DC. subsp. *longifolius*)

• Наводиться для Правобережного Полісся (околиці м. Київ), Правобережного та Лівобережного Лісостепу, Лівобережного Злаково-Лучного Степу (трапляється зрідка і, мабуть, як занесена рослина).

Rumex maritimus L. (*Lapathum maritimum* (L.) Moench; *Rumex aureus* Mill.)

• Розсіяно майже по всій Україні, включно з Кримом (степова частина).

Rumex marschallianus Rchb. (*Rumex aegyptiacus* auct. non L.: M.Bieb., 1808)

• Наводиться для Донецького Лісостепу (м. Луганськ) та Лівобережного Злаково-Лучного Степу (Харківська область, околиці м. Куп'янськ) (Klokov 1952).

Rumex obtusifolius L.

Вид в Україні представлений чотирма підвидами, які морфологічно не досить чітко відокремлені один від одного:

a. **Rumex obtusifolius** L. subsp. **obtusifolius** (*Lapathum obtusifolium* (L.) Moench; *Rumex agrestis* (Fr.) Schur; *Rumex friesii* F. Aresch.; *Rumex friesii* Gren. & Godr.; *Rumex obtusifolius* L. f. *abbreviatus* Zapał.; *Rumex obtusifolius* L. f. *discolor* (Wallr.) Zapał.; *Rumex obtusifolius* L. f. *seminudus* Zapał.; *Rumex obtusifolius* L. f. *simplex* Zapał.; *Rumex obtusifolius* L. subsp. *agrestis* (Fr.) Danser; *Rumex obtusifolius* L. subsp. *friesii* (Gren. & Godr.) Rech.; *Rumex obtusifolius* L. var. *pseudoagrestis* Zapał.; *Rumex sepium* M.Bieb. ex Schult. & Schult.f.)

• Наводиться в багатьох літературних джерелах в ранзі типового виду (Grabovskaja-Borodina 1996, 2012, Pestova 1997, 1998, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022), а також в сучасних онлайн базах даних для західних регіонів України, хоч раніше М.В. Клоков (Klokov 1952) сумнівався в можливості зростання його на території України.

b. **Rumex obtusifolius** L. subsp. **subalpinus** (Schur) Čelak. (*Rumex obtusifolius* L. subsp. *subalpinus* (Schur) Rech.f.; *Rumex obtusifolius* L. var. *intermedius* Zapał.; *Rumex obtusifolius* L. var. *subalpinus* Schur; *Rumex subalpinus* (Schur) Simonk.; *Rumex sylvestris* (Lam.) Wallr. subsp. *subalpinus* (Schur) Simonk.)

• В західних регіонах України (Pestova 1997, 1998, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Grabovskaja-Borodina 2012, Onyshchenko et al. 2022). Для України (материкової частини) підвид наводиться також в базі даних Euro+Med Plant Base (2025), тоді як в базі даних POWO (2025) помилково вказується лише для Криму, а в Hassler (2025) для України з незрозумілих причин взагалі не згадується, хоч як синонім, цитується різновид, описаний Г. Запаловичем (*R. obtusifolius* L. var. *intermedius* Zapał.) з Галичини. Від типового *R. obtusifolius* subsp. *obtusifolius* відрізняється внутрішніми листочками оцвітини при плодах (видовженими, язичкоподібними, здебільшого 3,5–4,5 мм завдовжки, 1,5–1,7 мм завширшки, часто цілокраїми або з 1–2 дрібними зубчиками, тоді як у типового підвиду внутрішні листочки оцвітини довші і вужчі, мають на кожному боці по 3–5 зубчики до 1–2 мм завдовжки, з яких 1–2 шилоподібні і дорівнюють ширині листочка).

c. **Rumex obtusifolius** L. subsp. **sylvestris** (Lam.) Čelak. (*Lapathum sylvestre* Lam.; *Rumex gracilis* Schur; *Rumex obtusifolius* L. subsp. *sylvestris* (Lam.) Rech.f.; *Rumex obtusifolius* L. var. *sylvestris* (Lam.) Dumort.; *Rumex sylvestris* (Lam.) A.Kern.; *Rumex sylvestris* (Lam.) Campd.; *Rumex sylvestris* Wallr.)

- В лісових та лісостепових районах, а також в Гірському Криму, але А.Є. Грабовська-Бородіна (Grabovskaja-Borodina 2012) для Криму не наводить. Від типового підвиду (*R. obtusifolius* subsp. *obtusifolius*) відрізняється внутрішніми листочками оцвітини при плодах з короткими зубцями (коротшими за 1/4 ширини листочків), або навіть без них, і всі листочки з горбочками (у subsp. *obtusifolius* внутрішні листочки оцвітини при плодах з зубцями, які закінчуються твердими шилоподібними вістрями, рівними 1/4 – 1/3 ширини листочків, з яких лише один листочок з горбочком (Grabovskaja-Borodina 1996)).

d. *Rumex obtusifolius* L. subsp. *transiens* (Simonk.) Rech.f. (*Rumex obtusifolius* L. f. *grandis* Zapł.; *Rumex obtusifolius* L. f. *pseudoagrestis* Zapł.; *Rumex obtusifolius* L. var. *transiens* (Simonk.) Kubát; *Rumex sylvestris* (Lam.) Campd. var. *transiens* Simonk.; *Rumex* × *transiens* (Simonk.) Tzvelev)

- В західних районах України. В онлайн базі даних Hassler (2025) з невідомих причин для України не наводиться, хоч серед синонімів цитуються форми, описані Г. Запаловичем з Галичини. Від типового підвиду відрізняється внутрішніми листочками оцвітини (яйцеподібними або вузькокрилатими, лише при основі з небагатьма зубцями і всі листочки з нерівними за розмірами горбочками, тоді як у типового внутрішні листочки оцвітини при плодах довші і вужчі, що мають на кожному боці по 3–5 зубчиків до 1–2 мм завдовжки, з яких 1–2 шилоподібні і дорівнюють ширини листочка).

***Rumex palustris* Sm. (*Lapathum palustre* (Sm.) Gray)**

- В Правобережному Злаковому Степу (понижзя р. Дністер в Одеській області) та в південній частині Степу (Херсонська та Запорізька області). Для України з цитованих онлайн баз даних наводиться лише в Euro+Med Plant Base (2025).

***Rumex papillaris* Boiss. & Reut. (*Acetosa papillaris* (Boiss. & Reut.) Holub; *Acetosa pratensis* L. subsp. *papillaris* (Boiss. & Reut.) Á.Löve & B.M.Kapoor; *Rumex acetosa* subsp. *papillaris* (Boiss. & Reut.) Nyman; *Rumex thyrsoiflorus* Fingerh. subsp. *papillaris* (Boiss. & Reut.) Sagredo & Malag.)**

- В Причорномор'ї та Криму. Вперше наведено І.О. Пестовою (Pestova 1997, 1998), а пізніше також А.Є. Грабовською-Бородіною (Grabovskaja-Borodina 2012) у ранзі підвиду *R. thyrsoiflorus* Fingerh. subsp. *papillaris* (Boiss. & Reut.) Sagredo & Malag.), який у сучасних таксономічних онлайн базах даних (Euro+Med PlantBase 2025, Hassler 2025, POWO 2025) цитується у ранзі виду *R. papillaris* Boiss. & Reut. Це атлантичний іспано-португальський вид і в Україні є, можливо, занесеною рослиною. Від *R. thyrsoiflorus* s. str. відрізняється інтенсивним опушенням знизу листкової пластинки папілярними волосками, а іноді й на всій верхній частині рослини; пластинки листків дуже вузькі (0.3–3.5 см завширшки), з країв іноді кучеряві, а самі рослини стрункіші (Grabovskaja-Borodina 2012).

***Rumex patientia* L.**

В Україні вид представлений двома підвидами:

a. *Rumex patientia* L. subsp. *orientalis* (Bernh. ex Schult. & Schult.f.) Danser (*Rumex domesticus* Hartm. subsp. *ruthenicus* Lonacz. ex Pawl., nom. nud.; *Rumex interruptus* Rech.f.; *Rumex lonaczewskii* Klokov; *Rumex orientalis* Bernh. ex Schult. & Schult.f.; *Rumex patientia* L. var. *orientalis* (Bernh. ex Schult. & Schult.f.) Bernh.)

- В Степу, на півдні, рідше в Лісостепу, розсіяно, а також в Криму. Від типового підвиду відрізняється вищими стеблами (до 2 м заввишки) з хвилястими по краях листковими пластинками та більшими (6–10 мм завдовжки і 8–10 мм завширшки) і на верхівці витягнутими внутрішніми листочками оцвітини при плодах (у типового *R. patientia* стебла до 1 м заввишки, з майже плоскими пластинками листків, внутрішні листочки оцвітини при плодах 6–7 мм завдовжки і 4–7 мм завширшки, заокруглені на верхівці) (Grabovskaja-Borodina 1996). Синонімом підвиду є назва виду *R. lonaczewskii* Klokov, описаного з київських пагорбів Аскольдової Могили (м. Київ) за зразками, зібраними А. Лоначевським (Klokov 1952).

b. *Rumex patientia* L. subsp. *patientia*

- Культивується під назвою «англійський шпинат», іноді дичавіє. Зокрема нещодавно відмічено в Ківерцівському національному природному парку «Цуманська пуца» (Bezsmertna et al. 2024).

***Rumex pseudonatronatus* (Borbás) Murb. (*Rumex domesticus* Hartm. var. *pseudonatronatus* Borbás; *Rumex fennicus* (Murb.) Murb.; *Rumex pseudonatronatus* (Borbás) Murb. subsp. *fennicus* Murb.)**

- В літературі наводиться для Полісся (Чернігівська область) та Криму, але без конкретних локалітетів. Наводиться для України також в базах даних Euro+Med Plant Base (2025), POWO (2025) (без Криму) та Hassler (2025) (без Криму).

Rumex pulcher L.

В Україні вид представлений трьома підвидами:

a. **Rumex pulcher L. subsp. pulcher** (*Lapathum pulchrum* (L.) Moench; *Rumex sinuatus* L.)

- В Криму, також наводиться для Київської області як занесена рослина.

b. **Rumex pulcher L. subsp. raulinii** (Boiss.) Reich.f. (*Rumex raulinii* Boiss.)

- В Криму (південна частина). Вперше наведено для України І.О. Пестовою (Pestova 1997, 1998). Від типового підвиду (subsp. *pulcher*) відрізняється більшими внутрішніми листочками оцвітчини, близько 6 мм завдовжки (а не 4–5 мм, як у subsp. *pulcher*), наявністю 5–6 зубців (а не 4), завдовжки 3–4 мм (а не 1–2 мм) (Grabovskaja-Borodina 2012).

c. **Rumex pulcher L. subsp. woodsii** (De Not.) Arcang. (*Rumex divaricatus* L.; *Rumex pulcher* L. subsp. *divaricatus* (L.) Rech.f.; *Rumex pulcher* L. var. *woodsii* (De Not.) Arcang.; *Rumex woodsii* De Not.)

- В Криму (південна частина). Від типового підвиду (subsp. *pulcher*) відрізняється майже округлими або яйцеподібно-трикутними, широко загостреними на верхівці внутрішніми листочками оцвітчини, з 8 короткими зубцями з кожного боку, тоді як у типового subsp. *pulcher* внутрішні листочки оцвітчини вузькоюяйцеподібні або видовжені з язичкоподібною верхівкою і з 4 добре вираженими зубцями 1–2 мм завдовжки з кожного боку (Grabovskaja-Borodina 2012).

Rumex rugosus Campd. (*Acetosa rugosa* (Campd.) Holub)

- В літературних джерелах вид для України раніше не наводився, а в чеклісті флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) ця назва цитується як синонімічна для *R. arifolius* All. subsp. *amplexicaulis* (Lapeyr.) Numan (в нашому трактуванні – типового *R. arifolius* All.). Для України вид наводиться в онлайн базах POWO (2025), Euro+Med Plant Base (2025) та Hassler (2025), але в базі даних Euro+Med Plant Base (2025) його синонімом цитується назва *R. carpaticus* Zapal. (≡ *Acetosa alpestris* subsp. *carpatica* (Zapal.) Dostál), що насправді є синонімом зовсім іншого виду – *R. arifolius* All. (див. вище).

Rumex × salicetorum Rech. [*R. crispus* L. × *R. pseudonatronatus* (Borbás) Murb.]

- Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

Rumex sanguineus L. (*Lapathum sanguineum* (L.) Moench; *Rumex nemolapathum* Wallr., nom. illeg.)

- Зрідка в Передкарпатті, лісостеповій та степовій зонах.

Rumex × schreberi Hausskn. [*R. crispus* L. × *R. hydrolapathum* Huds.]

- Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

Rumex × schultzei Hausskn. [*R. conglomeratus* Murray × *R. crispus* L.]

- Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

Rumex scutatus L.

В Україні вид представлений двома підвидами:

a. **Rumex scutatus L. subsp. hastifolius** (M.Bieb.) Borodina (*Rumex hastifolius* M.Bieb.; *Rumex scutatus* L. subsp. *glaucus* sensu Gaudin ex Wulf, non *Rumex glaucus* Jacq.)

- В Гірському Криму (Ай-Петрі, Чатирдаг, Карадаг, Коктебель). Від типового *R. scutatus* s. str. відрізняється вищими стеблами (30–80 см заввишки), висхідними, товстими, з добре розвиненими пазушними пагонами; загостреними на верхівці листками з гострими базальними лопатями і глибокими виїмками з боків, та досить великими суцвіттями з довгими гілками (у типового підвиду стебла 20–30 (40) см заввишки, часто лежачі, відносно тонкі, зі слабкорозвиненими пазушними пагонами; листки на верхівці тупі або загострені, з заокругленими або тупотрикутними базальними лопатями, з боків зі слабковираженою виїмкою або без неї; суцвіття невеликі, з короткими гілками (Grabovskaja-Borodina 1996).

b. **Rumex scutatus L. subsp. scutatus** (*Acetosa alpestris* (Jacq.) Á.Löve; *Acetosa scutata* (L.) Mill.; *Rumex acetosa* L. subsp. *alpestris* (Jacq.) Á.Löve; *Rumex alpestris* Jacq.)

- В Карпатах: хребет Свидовець (гора Близниця), Чорна гора. В онлайн базах POWO (2025) і Hassler (2025), наводиться також для Криму, що є помилкою.

Rumex × skofitzii Błocki [*R. confertus* Willd. × *R. crispus* L.]

- Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

Rumex × stenophylloides Simonk. [*R. maritimus* L. × *R. stenophyllus* Ledeb.]

- Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

Rumex stenophyllus Ledeb. (*Rumex alluvius* F.C. Gatos & R.L. Gregor; *Rumex crispus* L. subsp. *biformis* (Menyh.) Simonk.; *Rumex crispus* L. var. *dentatus* Schur; *Rumex crispus* L. var. *odontocarpus* Sándor ex Borbás; *Rumex obtusifolius* L. var. *cristatus* Neilr.; *Rumex odontocarpus* (Sandor & Borbás) Borbás; *Rumex stenophyllus* Ledeb. f. *frutescens* Bihari)

- В Степу, рідше Лісостепу (південна частина) та в Криму.

Rumex triangulivalvis (Danser) Rech.f. (*Rumex salicifolius* Weinm. subsp. *triangulivalvis* Danser; *Rumex salicifolius* Weinm. var. *triangulivalvis* (Danser) Hickman)

- Вперше наведено для України (околиці м. Київ) С.Л. Мосякіним (Mosyakin 1991). Північноамериканський вид, який вже давно занесений в Європу і швидко поширюється. Характеризується своєрідною формою росту: з пазух листків дещо вкороченого первинного стебла розвиваються висхідні вторинні густо улишені стебла з суцвіттями. Листки ланцетні, звужені до обох кінців, що нагадують листки деяких видів верб (*Salix*) (Tsvelev 1977, Mosyakin 2005).

Rumex thyrsoflorus Fingerh. (*Acetosa thyrsoflora* (Fingerh.) Á.Löve & D.Löve; *Rumex acetosa* L. var. *auriculatus* Wallr.; *Rumex acetosa* L. var. *haplorhizus* (Czern. ex Turcz.) Trautv.; *Rumex acetosa* L. subsp. *auriculatus* (Wallr.) Blytt; *Rumex acetosa* L. subsp. *thyrsoflorus* (Fingerh.) Čelak.; *Rumex acetosa* L. subsp. *thyrsoflorus* (Fingerh.) Hayek; *Rumex auriculatus* (Wallr.) Murb.; *Rumex haplorhizus* Czern. ex Turcz.; *Rumex* × *pratensis* Mert. & W.D.J.Koch subsp. *thyrsoflorus* (Fingerh.) Á.Löve & D.Löve, nom. inval.)

- Зрідка на Поліссі, у Правобережному, Лівобережному та Донецькому Лісостепу, Правобережному та Лівобережному Злаково-Лучному Степу, Правобережному та Лівобережному Степу. Наводиться також для околиць с. Нікіта в Криму (Grabovskaja-Borodina 1996, 2012), але А.В. Єна (Yena 2012) його не цитує.

Rumex tuberosus L. [*Rumex tuberosus* L. subsp. *tuberosus*] (*Acetosa tuberosa* (L.) Chaz.; *Rumex euxinus* Klokov; *Rumex tuberosus* L. subsp. *euxinus* (Klokov) Borodina; *Rumex tuberosus* L. subsp. *horizontalis* auct. non (K.Koch) Rech.f.: Borodina, 1996; *Rumex tuberosus* L. subsp. *turcomanicus* auct. non (Rech.f.) Rech.f.)

- Зрідка в Донецькому Лісостепу (Луганська область, лісництво на р. Міус (збори Г.М. Висоцького)), Полиновому Степу (Херсонська область, Скадовський район, півострів Джарилгач; Запорізька область, острів Бірючий: locus classicus *Rumex euxinus* Klokov) та в Криму. В Україні вид представлений типовим підвидом. В цитованих онлайн базах даних вид/підвид наводиться лише для Криму, хоч синонімом вказується *R. euxinus* Klokov, описаний з континентальної частини України – Причорномор'я (острів Бірючий) і цитується М.В. Клоковим (Klokov 1952) також для Донецького Лісостепу та Полинового Степу. *R. tuberosus* L. subsp. *turcomanicus* (Rech.f.) Rech.f. (≡ *R. tuberosus* L. var. *turcomanicus* Rech.f.; ≡ *R. turcomanicus* (Rech.f.) Czerep.) наводився раніше (Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko et al. 2022) для України помилково, замість типового підвиду.

Rumex ucranicus Fisch. ex Spreng. (*Rumex crispatus* Meisn., nom. illeg.; *Rumex pulcherrimus* Schult. & Schult.f.; *Rumex rubellus* Steud.)

- На Поліссі, в Лісостепу та в Степу (переважно по долинах річок).

Rumex × weberi Fisch.-Benz. [*R. hydrolapathum* Huds. × *Rumex obtusifolius* L.]

- Може траплятися в місцях зростання батьківських видів.

ПОДЯКИ

Автори висловлюють щире подяку чл.-кор. НАН України С.Л. Мосякіну за консультації та цінні поради, а також анонімним рецензентам за слушні зауваження та редагування рукопису статті.

REFERENCES

- Aguilar, J.F. & Feliner, G.N. (2003). Additive Polymorphisms and Reticulation in an ITS Phylogeny of Thrifts (*Armeria*, Plumbaginaceae). *Molecular Phylogenetics and Evolution* **28**: 430–447. [https://doi.org/10.1016/S1055-7903\(02\)00301-9](https://doi.org/10.1016/S1055-7903(02)00301-9)
- Angiosperm Phylogeny Group (2009). An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG III. *Botanical Journal of the Linnean Society* **161** (2): 105–121. <https://doi.org/10.1111/j.1095-8339.2009.00996.x>
- Angiosperm Phylogeny Group IV (2016). An update of the Angiosperm Phylogen Group classification for the orders and families of flowering plants. *Botanical Journal of the Linnean Society* **181** (1): 1–20. <https://doi.org/10.1111/boj.12385>
- Barbarych, A.I. (1987). *Polygonaceae*. In: Prokudin, Yu.N. (ed.) (1987). *Opredelitel vyshchychk rastenyi Ukrainy*. Kiev: Naukova Dumka, 93–99. (in Russian)
- Bernis, F. (1954). Revisión del género *Armeria* Willd. con especial referencia a los grupos ibéricos. *Anales del Instituto Botánico A.J. Cavanilles* **11**: 5–287.
- Baumel, A., Affre, L., Véla, E., Auda P., Torre F., Youssef, S. & Taton, T. (2009). Ecological magnitude and fine scale dynamics of the Mediterranean narrow endemic therophyte, *Arenaria provincialis* (*Caryophyllaceae*). *Acta Botanica Gallica* **156**: 259–72. <https://doi.org/10.1080/12538078.2009.10516156>
- Brandbyge, J. (1993). *Polygonaceae*. In: K. Kubitzki, J.G. Rohwer & V. Bittrich (eds). *The families and genera of vascular plants*. Vol. 2: *Flowering plants. Dicotyledons: Magnoliid, Hamamelid and Caryophyllid families*. Berlin & Heidelberg: Springer, 531–544.
- Bezsmertna, O.O., Herasymchuk, H.V., Merlenko, N.O., Derkach, V.V., Shynder, O.I., Baranskiy, O.R. & Danylyk, I.M. (2024). Regional features and analysis of the flora of Tsumanska Pushcha National Nature Park. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (3): 277–304. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-4>
- Burke, J.M. & Sanchez, A. (2011). Revised subfamily classification for *Polygonaceae*, with a tribal classification for *Eriogonoideae*. *Brittonia* **63**: 510–520. <https://doi.org/10.1007/s12228-011-9197-x>
- Chopyk, V.I. (1969). Floristic zoning of the Ukrainian Carpatians. *Ukrainian Botanical Journal* **26** (4): 3–15. (in Ukrainian)
- Chopyk, V.I. & Fedoronchuk, M.M. (2015). *Flora Ukrainae Carpaticeae*. Ternopil: TzOB «Terno-graf», 712 p. (in Ukrainian)
- Cowan, R., Ingrouille, M.J. & Lledó, M.D. (1998). The taxonomic treatment of agamosperms in the genus *Limonium* Mill. (*Plumbaginaceae*). *Folia Geobotanica* **33** (3): 353–366. <https://doi.org/10.1007/BF03216212>
- Didenko, V.I., Kuzemko, A.A. & Shynder, O.I. (2024). Spontaneous and cultural flora of the National Scientific Center “P.I.Prokopovich Beekeeping Institute” territory (Kyiv). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (2): 168–189. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-2-4>
- Drescher, A., Prots, B. & Mountford, O. (2003). The world of old oxbowlakes, ancient riverine forests and drained mires in the Tisza river basin (International excursion to Eastern Hungary and Transcarpathia, Ukraine (31.08.–04.09.2002)). *Fritschiana (Graz)* **45**: 43–69.
- Erben, M. (1978). Die Gattung *Limonium* im südwestmediterranen Raum. *Mitteilungen der Botanischen Staatssammlung München* **14**: 361–631.
- Euro+Med Plant Base (2025). Euro+Med PlantBase – Preview of the new data portal <https://europlusmed.org>
- Fedoronchuk, M.M. (2022a). Ukrainian flora checklist. 1: family *Lamiaceae* (Lamiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (1): 5–27. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022b). Ukrainian flora checklist. 2: family *Fabaceae* (Fabales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18**(2): 97–138. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022c). Ukrainian flora checklist. 3: family *Apiaceae* (= *Umbelliferae*) and *Araliaceae* (Apiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (3): 203–221. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-3-1> (in Ukrainian)
- Fedoronchuk, M.M. (2022d). Ukrainian flora checklist. 4: family *Rasaceae* (Rosales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18**(4): 305–349. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023a). Ukrainian flora checklist. 5: family *Caryophyllaceae* s. l. (incl. *Illecebraceae*) (Caryophyllales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (1): 5–57. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023b). Ukrainian flora checklist. 6: family *Crassulaceae*, *Grossulariaceae*, *Haloragaceae*, *Saxifragaceae* (Saxifragales, Angiosperms), and *Convolvulaceae* (incl. *Cuscutaceae*), *Solanaceae* (Solanales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (2): 141–168. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023c). Ukrainian flora checklist. 7: family *Caprifoliaceae* s. l. (incl. *Dipsacaceae*, *Linnaeaceae*, *Valerianaceae*), *Viburnaceae* s. l. (incl. *Adoxaceae*, *Sambucaceae*) (Dipsacales, Angiosperms), and *Lythraceae* (incl. *Punicaceae*, *Trapaceae*), *Onagraceae*, *Myrtaceae* (Myrtales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (3): 243–271. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-3-1>

- Fedoronchuk, M.M. (2023d). Ukrainian flora checklist. 8: Families *Ebenaceae*, *Primulaceae* (Primulales, Angiosperms), and *Actinidiaceae*, *Ericaceae* (Ericales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (4): 341–357. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024a). Ukrainian flora checklist. 9: families *Cistaceae*, *Malvaceae* (incl. *Tiliaceae*) and *Thymelaeaceae* (Malvales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (1): 5–18. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024b). Ukrainian flora checklist. 10: families *Euphorbiaceae*, *Phyllanthaceae* (Euphorbiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (2): 111–123. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024c). Ukrainian flora checklist. 11: families *Geraniaceae* (Geraniales), and *Linaceae* (Linales), Angiosperms. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (3): 231–241. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024d). Ukrainian flora checklist. 12: Family *Boraginaceae* (incl. *Heliotropiaceae*, *Hydrophyllaceae*) (Boraginales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20**(4): 361–377. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. & Yena, A.V. (2009). *Atraphaxis replicata* Lam. In: Didukh, Ya.P. (2009). (ed.). Red Data Book of Ukraine. Plant kingdom. Kyiv: Globalkonsalting: 540. (in Ukrainian)
- Feliner, G.N. (1997). Natural and experimental hybridization in *Armeria* (*Plumbaginaceae*): *Armeria salmantica*. *International Journal of Plant Sciences* **158**: 585–592.
- Feliner, G.N., Izuzquiza, A. & Lansac, A.R. (1996). Natural and experimental hybridization in *Armeria* (*Plumbaginaceae*): *A. villosa* subsp. *carratracensis*. *Plant Systematics and Evolution* **201**: 163–177.
- Grabovskaja-Borodina, A.E. (1996). *Rumex* L. In: *Florae Europae Orientalis*. Vol. **9**. Red. N.N. Tsvelev. Petropoli: Mir i Semia-XCV, 101–119. (in Russian)
- Grabovskaja-Borodina, A.E. (2012). *Rumex* L. In: *Conspectus florae Europae Orientalis*. T. 1. Petropoli-Mosqua: Consociatio editionum scientificarum KMK, 306–316. (in Russian)
- Hassler, M. (2025). World Plants. Synonymic Checklist and Distribution of the World Flora. Version 25.01; last update January 28th, 2025. www.worldplants.de Last accessed 05/02/2025.
- Hernández-Ledesma, P., Berendsohn, W.G., Borsch, T., Von Mering, S., Akhiani, H., Arias, S., Castañeda-Noa, I., Egli, U., Eriksson, R., Flores-Olvera, H., Fuentes-Bazán, S., Kadereit, G., Klak, C., Korotkova, N., Nyffeler, R., Ocampo, G., Ochoterena, H., Oxelman, B., Rabeler, R.K., Sanchez, A., Schlumpberger, B.O. & Uotila, P. (2015). A taxonomic backbone for the global synthesis of species diversity in the angiosperm order Caryophyllales. *Willdenowia* **45** (3): 281–383. <https://doi.org/10.3372/wi.45.45301>
- Iemelianova, S.M. & Borsukevych, L. M. (2024). Habitat preferences and phytocoenotic range of *Reynoutria japonica* Houtt. in Ukraine. *Thaiszia – Journal of Botany* **34** (1): 25–54. <https://doi.org/10.33542/TJB2024-1-03>
- Kagalo, O.O. & Sytschak, N.M. (2009). *Armeria pocutica* Pawł. In: Didukh, Ya.P. (2009). (ed.). Red Data Book of Ukraine. Plant kingdom. Kyiv: Globalkonsalting, 517 p. (in Ukrainian)
- Klokov, M.V. (1952). *Polygonaceae* Lindl. In: Flora URSR, vol. 4. Ed. M.I. Kotov. Kyiv: Vydavnytstvo AN Ukrainskoi RSR, 190–259. (in Ukrainian)
- Klokov, M.V. (1957). *Plumbaginaceae* Lindl. In: Flora URSR, vol. 8. Eds M.I. Kotov & A.I. Barbarych. Kyiv: Vydavnytstvo AN Ukrainskoi RSR, 128–180. (in Ukrainian)
- Koniakin, S.M., Burda, R.I. & Budzhak, V.V. (2023). The Alien Flora of the Kyiv Urban Area, 2003–2022: Prelude notes. *Chornomorski Botanical Journal* **19** (2): 200–225. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-2-4>
- Koutroumpa, K., Theodoridis, S., Warren, Ben H., Jiménez, A., Celep F., Doğan, M., Romeiras, M.M., Santos-Guerra, A., Fernández-Palacios, J.M., Caujapé-Castells, J., Moura M., Menezes de Sequeira, M. & Conti, E. (2018). An expanded molecular phylogeny of *Plumbaginaceae*, with emphasis on *Limonium* (sea lavenders): Taxonomic implications and biogeographic considerations. *Ecology and Evolution* **8**: 12397–12424. <https://doi.org/10.1002/ece3.4553>
- Kubitzki, K. (1993). *Plumbaginaceae*. In: K. Kubitzki, J.G. Rohwer & V. Bittrich (Eds), *The families and genera of vascular plants*. Vol. 2: *Flowering plants. Dicotyledons: Magnoliid, Hamamelid and Caryophyllid families*. Vol. **2**. Berlin & Heidelberg: Springer, 523–530.
- Lledó, M.D., Crespo, M.B., Cameron, K.M., Fay, M. F. & Chase, M.W. (1998). Systematics of *Plumbaginaceae* based upon cladistic analysis of rbcL sequence data. *Systematic Botany*: 21–29. <https://doi.org/10.2307/2419571>
- Lledó, M.D., Karis, P.O., Crespo, M.B., Fay, M.F. & Chase, M. W. (2001). Phylogenetic position and taxonomic status of the genus *Aegialitis* and subfamilies *Staticoideae* and *Plumbaginoideae* (*Plumbaginaceae*): Evidence from plastid DNA sequences and morphology. *Plant Systematics and Evolution* **229** (1): 107–124. <https://doi.org/10.1007/s0201006060170021>
- Mereďa, P., Jr., Koláriková, Z. & Hodálová, I. (2019). Cytological and morphological variation of *Fallopia* sect. *Reynoutria* taxa (*Polygonaceae*) in the Krivánska Malá Fatra Mountains (Slovakia). *Biologia (Bratislava)* **74**: 215–236. <https://doi.org/10.2478/s11756-018-00168-w>

- Mosyakin, S.L. (1991). Preliminary list of recent additions to the alien flora of Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal* **48** (4): 28–34.
- Mosyakin, S.L. (2005). *Rumex*. In: Flora of North America Editorial Committee (eds.), Flora of North America, vol. 5. Oxford University Press, New York-Oxford, 489–533.
- Mosyakin, S.L. (2013). Families and orders of angiosperms of the flora of Ukraine: a pragmatic classification and placement in the phylogenetic system. *Ukrainian Botanical Journal* **70** (3): 289–307. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj70.03.289> (in Ukrainian)
- Mosyakin, S.L. & Fedoronchuk, M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*, Kiev, 1999, 345 p. <http://dx.doi.org/10.13140/2.1.2985.0409>
- Mosyakin, S.L. & McNeill, J. (2016). (327–328) Proposals to clarify certain aspects of the rules on alternative names. *Taxon* **65** (4): 907–908. <https://doi.org/10.12705/654.38>
- Moysiyenko, I.I. (2005). *Polygonum alpestre* C.A.Mey. (*Polygonaceae*) – new for flora East Europaea alien species. *Ukrainian Botanical Journal* **62** (2): 218–222.
- Moysiyenko, I.I. (2008). A review of the family *Limoniaceae* Lincz. in Ukraine. *Chornomorski Botanical Journal* **4** (2): 161–174. <https://cbj.kspu.edu/index.php/cbj/article/view/654> (in Ukrainian)
- Moysiyenko, I.I. (2010). *Limoniaceae* Lincz. In: Ecoflora of Ukraine. V. 6 (Ed. Ya.P. Didukh). Kyiv: Fitosociotsentr, 6–43.
- Moysiyenko, I.I., Shynder, O.I., Orlov, O.O., Shevera, M.V., Shevchyk, V.L., Kalashnik, K.S., Kolomyichuk, V.P., Lavrinenko, K.V., Baransky, A.R., Borsukevych, L.M., Baranovsky, B.O., Levon, A.F., Koshelev, V.O., Karmyzova, L.A., Chorna, G.A., Pashkevych, N.A., Solonchenko, Yu.V., Mamchur, T.V., Drabyniuk, H.V., Pidtykana, H.O & Skobel, N.O. (2024). Notes to vascular plant in Ukraine II. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (2): 124–153. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-2-2>
- Olshanskyi, I.G. & Antonenko, S.I. (2023). A new nomenclatural combination in *Reynoutria* (*Polygonaceae*). *Ukrainian Botanical Journal* **80** (2): 133–135. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj80.02.133>
- Onyshchenko, V.A., Mosyakin, S.L., Korotchenko, I.A., Danylyk, I.M., Burlaka, M.D., Fedoronchuk, M.M., Chorney, I.I., Kish, R.Ya., Olshanskyi, I.H., Shiyan, N.M., Zhygalova, S.L., Tymchenko, I.A., Kolomyichuk, V.P., Novikov, A.V., Boiko, G.V., Shevera, M.V. & Protopopova, V.V. (2022). *IUCN Red List categories of vascular plant species of the Ukrainian flora*. Ed. V.A. Onyshchenko, Kyiv: FOP Hulieva V.M., 198 p.
- Palacios, C., Rosselló, J.A., & González-Candelas, F. (2000). Study of the evolutionary relationships among *Limonium* species (*Plumbaginaceae*) using nuclear and cytoplasmic molecular markers. *Molecular Phylogenetics and Evolution* **14** (2): 232–249. <https://doi.org/10.1006/mpev.1999.0690>
- The list of plant and mushroom species included in the Red Book of Ukraine (plant life), approved by order of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. N 111 vid 15.02.2021 (in Ukrainian) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-21#Text>
- Pestova, I.O. (1997). Systematics and phytogeography of the genus *Rumex* L. (*Polygonaceae*) in the flora of Ukraine. Kyiv, 19 p. (in Ukrainian).
- Pestova I.O. (1998). Genus *Rumex* L. (*Polygonaceae*) in the flora of Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal* **55** (1): 26–29. (in Ukrainian).
- POWO (2024). *Plants of the World Online*. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. URL: <http://www.plantsoftheworldonline.org> (Accessed 5 January 2025 and 15 February 2025).
- Protopopova, V.V. & Shevera, M.V. (2014). Ergasiophytes of the Ukrainian flora. *Biodiversity Research and Conservation* **35**: 31–46. <https://doi.org/10.2478/biocr-2014-0018>
- Rakhmetov, D.B., Mosyakin, A.S. & Mosyakin, S.L. (2024). The name for a well-known crop: *Rumex kioviensis*, a hybridogenous taxon derived from *R. patientia* × *R. tianschanicus* (*Polygonaceae*). *Phytotaxa* **663** (1): 1–14. <https://doi.org/10.11646/phytotaxa.663.1.1>
- Rechinger, K.H. (1984). *Rumex* (*Polygonaceae*) in Australia: A reconsideration. *Nuytsia* **5**: 75–122. <https://www.biodiversitylibrary.org/page/53188565>
- Sanchez, A., Schuster, T.M. & Kron, K.A. (2009). A large-scale phylogeny of *Polygonaceae* based on molecular data. *International Journal of Plant Sciences* **170** (8): 1044–1055. <https://doi.org/10.1086/605121>
- Schuster, T.M., Reveal, J.L., Bayly, M.J. & Kron, K.A. (2015). An updated molecular phylogeny of *Polygonaceae* (*Polygonaceae*): relationships of *Oxygonum*, *Pteroxygonum*, and *Rumex*, and a new circumscription of *Koenigia*. *Taxon* **64**(6): 1188–1208. <https://doi.org/10.12705/646.5>
- Schuster, T.M., Reveal, J.L. & Kron, K.A. (2011a). Phylogeny of *Polygonaceae* (*Polygonaceae: Polygonaceae*). *Taxon* **60** (6): 1653–1666. <https://doi.org/10.1002/tax.606010>
- Schuster, T.M., Wilson, K.L., Kron, K.A. (2011b). Phylogenetic relationships of *Muehlenbeckia*, *Fallopia*, and *Reynoutria* (*Polygonaceae*) investigated with chloroplast and nuclear sequence data. *International Journal of Plant Sciences* **172** (8): 1053–1066. <https://doi.org/10.1086/661293>
- Shelyag-Sosonko, Yu.R. (ed.) (1985). *Priroda Ukrainskoi SSR. Rastitelnyi mir*. Kiev: Naukova Dumka, 208 p. (in Russian)

- Shevera, M.V. (2017). *Reynoutria* × *bohemica* (Polygonaceae), a potentially invasive species of the Ukrainian flora. *Ukrainian Botanical Journal* **74** (6): 548–555. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj74.06.548> (in Ukrainian)
- Shevera, M.V., Protopopova, V.V., Tomenchuk, D.Ye., Andrik, E.J. & Kish, R.Ya. (2017). The first official regional list of invasive plant species of Transcarpathia in Ukraine. *Visnyk NAN Ukrainy* **10**: 53–61. (in Ukrainian)
- Shynder, O.I. (2024). Flora of Podolia: current state of study, supplements and critical notes. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (1): 36–79. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-1-3> (in Ukrainian)
- Shynder, O.I., Bezsmertna, O.O. & Kucher, O.O. (2021). Flora of Rzhyschiv city amalgamated territorial community: Structure, Regional features, synanthropic and rare species. In: *Biodiversity of Rzhyschiv city amalgamated territorial community: Studies of "Hlyboki Balyky" Ecological Research Station* **1**: 15–100. (in Ukrainian)
- Skrypnyk, N.P. (1987). *Limoniaceae*. In: Prokudin, Yu.N. (ed.) (1987). *Opredelitel vyshchykh rasteniy Ukrainy*. Kiev: Naukova Dumka, 99–100. (in Russian)
- Stevens, P.F. (2001 onwards). Angiosperm Phylogeny Website (2017–2024) <http://www.mobot.org/MOBOT/research/APweb/>
- Turland, N.J., Wiersema, J.H., Barrie, F.R., Greuter, W., Hawksworth, D.L., Herendeen, P.S., Knapp, S., Kusber, W.-H., Li, D.-Z., Marhold, K., May, T.W., McNeill, J., Monro, A.M., Prado, J., Price, M.J. & Smith, G.F. (2018). International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Shenzhen Code). *Regnum Vegetabile* **159**. Glashütten: Koeltz Botanical Books. <https://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>
- Tsvelev, N.N. (1977). De provinciae Leningradensis plantis adventivis nonnullis. *Novitatis systematicae plantarum vascularium* **14**: 244–255. (in Russian)
- Tsvelev, N.N. (1996a). *Plumbaginaceae* Juss., *Limoniaceae* Lincz. In: *Flora Europaea Orientalis*, 9 (Ed. N.N. Tsvelev). Petropoli: Mir i Semia-XCV, 157–169. (in Russian)
- Tsvelev, N.N. (1996b). *Polygonaceae* Juss. In: *Flora Europaea Orientalis*, 9 (Red. N.N. Tsvelev). Petropoli: Mir i Semia-XCV, 98–157. (in Russian)
- Tsvelev, N.N. (2012). *Polygonaceae* Juss. In: *Conspectus florum Europae Orientalis*. T. 1. Petropoli-Mosqua: Consociatio editionum scientificarum KMK, 306–316. (in Russian)
- Yena, A.V. (2012). *Spontaneous flora of the Crimean Peninsula*. Simferopol: N. Orianda Publ., 232 p. (in Russian)
- Zapałowych, H. (1908). *Conspectus florum Galiciae criticus*. Kraków, Vol. 2, 131 p.

РЕЗЮМЕ

Федорончук М.М., Антоненко С.І. (2025). Чекліст флори України. 13: родини *Plumbaginaceae* і *Polygonaceae* (*Polygonales*, *Angiosperms*). *Чорноморський ботанічний журнал* 21 (1): 5–30. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-1-1>

У флорі України порядок *Polygonales* включає дві родини, *Plumbaginaceae* і *Polygonaceae*. Родина *Plumbaginaceae* представлена чотирма родами, зокрема *Armeria* (*A. elongata*), *Ceratostigma* (*C. plumbaginoides*), *Goniolimon* (чотири види) та *Limonium* (12 видів), з яких два види культивуються (*Ceratostigma plumbaginoides* – в Криму і *Limonium sinuatum*). Раніше для України наводився ще один вид роду *Armeria*, *A. pocutica*. Однак на сьогодні цей вид вважається зниклим. *Goniolimon desertorum* розглядається як синонім *G. graminifolium*, а *G. orae-syvashicae* включено до *G. rubellum*. Багато номенклатурних змін відбулося у роді *Limonium*. Зокрема, назва *Limonium oblongifolium* вважається синонімом *L. alutaceum*, *L. danubiale* є синонімом *L. bellidifolium*, назви *L. latifolium* та *L. platyphyllum* стосуються загальноприйнятої назви *L. coriarium*, а *L. meyeri* та *L. neoscorarium* включені до *L. scorarium*. Ще один вид родини *Plumbaginaceae*, *Psylliostachys spicatus* наводився для України помилково. Родина *Polygonaceae* представлена в Україні 11 родами і близько 111 видами (як спонтанними, так і культивованими, разом із підвидами, які іноді розглядаються як окремі види, а також гібридогенними видами), які всі належать до підродино *Polygonoideae*. Зокрема, *Atraphaxis* (два види), *Bistorta* (два види), *Fagopyrum* (два види, з яких один культивується і іноді дичавіє), *Fallopia* (п'ять видів, з яких два культивуються і дичавіють), *Koenigia* (в т.ч. *Aconogon*) (чотири види, з них три культивуються і дичавіють), *Oxyria* (один вид), *Persicaria* (10 таксонів, в т.ч. підвиди, які іноді розглядаються як окремі види), *Polygonum* (21 вид), *Reynoutria* (п'ять видів, що культивуються і дичавіють), *Rheum* (чотири види, що культивуються) та *Rumex* (55 таксонів, включаючи нотовиди, види гібридогенного походження та підвиди, які іноді розглядаються як окремі види). Багато номенклатурних змін відбулися у родах *Persicaria*, *Polygonum* і *Rumex*.

Ключові слова: біорізноманіття, анований список, поширення, вид, підвид, рід, родина, систематика, номенклатура, синоніми, гербарні зразки.